

tmmob

Diyarbakır il Koordinasyon Kurulu

2015-2016

YIKILAN KENTLER RAPORU

içindekiler

02-05

SUNUŞ-Bir Şehre Dair Çocukluk Anıları
Olmayanlar O Şehre Zulm Ederler

YIKILAN KENTLER

06-16

Şırnak / CİZRE

17-22

Şırnak / İDİL

23-37

Mardin / NUSAYBİN

38-43

Şırnak / SİLOPİ

44-71

Diyarbakır / SUR

72-79

Şırnak / MERKEZ

80-87

Hakkari / YÜKSEKOVA

88-89

GÖÇ

tmmob
Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu

SUNUŞ

“Ben kâbuslar gördüm; ancak siz onları gerçek kıldınız...” Kafka

Bir Şehre Dair Çocukluk Anıları Olmayanlar O Şehre Zulüm Ederler.

Kentler, tarihsel süreç içerisinde yaşanan sosyal, toplumsal gelişmeler ve buna paralel olarak mekân ve bellek oluşumları ile ifade edilmektedir. Bu oluşumlar mekânlardaki kolektif değerlerle örüntülü olarak Kent kimliğinin oluşmasını ve gelişmesini sağlamıştır. Bir başka deyişle, kent kimliği o kentin özgünlüğü anlamına gelmektedir.

Toplumun kültürel renginin mekâna ve kente yansımalarıyla Kentler birbirinden ayırt edilebilirler. Böylece kentler farklı kimlikler ile anılırlar.

Tarihi toplumsal süreçlerde zaman içerisinde yaşanan gelişmeler, mimari yapılara ve mekânlara yansımakta ve kronolojik bir hafıza oluşturmaktadır. Oluşan bu kentsel hafıza mekânları, bilginin nasıl temsil edildiği, toplumsal gelişmelerle birlikte hangi aşamalardan geçtiği, nasıl bir iz bıraktığı konusunda ve o dönemin toplumsal belleğini yaratmada önemli bir etkidir.

Kentler, hem kolektif hafızanın mekânsal üretim alanları hem de sosyal ilişkilerin mekânsal/fiziksel yansımalarıdır.

Ancak unutulmamalıdır ki, bir coğrafyada mekânsal izlerin ortadan kaldırılması, o coğrafyada yaşananların gizlemesine yetmeyecektir. Çünkü coğrafi durumun mevcudiyeti bile yaşananların şahidi ve delili olarak her zaman kalabilmektedir. Tarih bunun örnekleri ile doludur. Özellikle Moğolların saldırıları ile yerle bir edilen şehirler hala hafızalardadır. Moğol hükümdarı Hülâgü'nün yaptıkları İran, Irak, Kafkaslar ve Anadolu'da toplumda derin bir hafıza oluşturmuştur. Tüm bunlardan yolla çıkarak toplumsal belleğin mekânlarla birlikte daha kuvvetli hafıza oluşturabileceği bilinmelidir.

Bilindiği gibi 2015 yılı sonu ve 2016'nın başlarında bölge kentlerimizde yaşanan şehir savaşları ile kentlerimizde ciddi yıkımlar gerçekleşti. Ancak yıkımın boyutu bu denli değildi, yani çatışma yaşanan çoğu kentte orantılı müdahalelerle yıkım minimize edilebilirdi. Ancak devlet bu kentlerde toplu kırım yolunu seçti yani büyük yıkımlara imza attı. Çatışmalar sonrası bizzat devlet eliyle kentlerimizde yaşanan büyük yıkımlarla, aslında tam da yukarıda zikrettiğimiz hafızanın ortadan kaldırılması hedeflenmişti.

TMMOB Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu olarak oluşturduğumuz hasar tespit komisyonlarımızla, yıkılan kentlerde meslek örgütü ahlakı ile tarihe ve topluma karşı sorumluluğumuz gereği yürüttüğümüz saha çalışmaları sonucu, yıkımın gerçek boyutu ortaya çıkmış oldu. Saha çalışmaları yapılırken üyelerimiz ile birlikte ciddi zorluklarla karşı karşıya kaldık. Bazen bu kentlere girişlerimiz yasaklandı bazen gözaltına alındık bazen de güvenlik güçleri tarafından kent dışına bırakılarak ciddi zorluklar yaşadığımızı belirtmemiz gerekir.

Hazırladığımız bu raporda, yürüttüğümüz hasar tespit raporları çerçevesinde kamuoyuna güvenilir bir teknik analiz sunmayı ve bu tahribatın adli delillerini belgelemeyi amaçlamaktayız.

Yıkım süreçleri ile birlikte, bölgede yaşanan gerginliği fırsat olarak değerlendiren hükümetin rant odaklı politikalarını yürüttüğü Şırnak/MERKEZ, Şırnak/CİZRE, Şırnak/SİLOPI, Şırnak/İDİL, Mardin/NUSAYBİN, Hakkari/YÜKSEKOVA ve hala sokağa çıkma yasağının devam ettiği Diyarbakır/SUR ilçesinde binlerce evin yerle bir edildiği ve çok sayıda ölümün yaşandığı bilinmektedir. Bu sonuçlar raporumuzda ayrıntılı olarak işlenmiştir. Ayrıca Diyarbakır/SİLVAN, Mardin/DERİK, Mardin/DARGEÇİT ve Muş/VARTO gibi ilçelerde de belirli bir süre yaşanan çatışmalar sonucu hasarlar o zamanın yerel yönetimleri tarafından onarıldığı için ve kent çapında büyük yıkımlar gerçekleşmediği için söz konusu rapor içerisinde değerlendirilmemiştir.

İçerik olarak bu kentlerdeki yıkımlar farklılık gösterdiği için, rapor hazırlanırken kentlere göre farklı tespitlerin yapılması zorunlu olmuştur. Örneğin Sur'da, Şırnak merkezde ve Nusaybinde şehrin neredeyse yarısı yerle bir edilmişken, Yüksekova'da belirli mahalleler yıkıma uğramış ve bazı mahallelerde ise binalar kısmen hasar görmüştür. Çatışmaların yaşandığı Sur ilçesinin 6(altı) mahallesinde yıkımdan sonra da fiili yasadışı uygulamaları halen de devam etmektedir. Ayrıca Ali Paşa, Lale Bey mahalleleri çatışmaların olmadığı mahaller olmasına rağmen kentsel dönüşüm kapsamında değerlendirilerek mahallelerin tamamı yıkılmış ve halkın bu bölgeye girmesi fiili olarak yasaklanmıştır.

Kent çatışmaları döneminde şehirler yerle bir edilmiştir. Hedefin kentsel mekanlardan ibaret olmadığı bir taraftan ölümleri yollar da sürükleyerek, çıplak bedenleri teşhir ederken, diğer taraftan ölümlerini gömmediği için buz dolaplarına saklayan halka bir travma yaşatmak ve bununla toplumun sindirilmek istendiği görülmektedir.

Tüm bu yaşanan süreçte gördüğümüz temel amacın toplumsal bellek ve kent kimliğinin bertaraf edilmek istendiği, yine mekânsal müdahaleler ile belleksizleştirilen bir kent yaratılmak istendiğidir. Bununla birlikte kentsel rant elde etme ile ilgili müthiş ısrarcı bir tutum sergilendiği görülmektedir. Rantın hâkim olduğu bu anlayış, Sur ilçesinde tescilli yapıların işaretledikten sonra tüm bu yapıların sözde yanlışlıkla yıkılmasıyla ilgili kendini göstermektedir. Bu sebeple hiçbir kural tanımaksızın bu mekânların yok edilebileceği alınıp satılabileceği, el değiştirebileceği ve yeni baştan yapılabileceği düşünülmektedir. Ayrıca zamanın Başbakanı'nın "Sur'u Toledo yapacağız" sözü rastgele bir söylem değildir. Aslında bu söylem ile kültürel mirasın da bu yıkımdan payını alacağını ve kentsel rantın kaynağı olacağını vurgulamışlardır. Kentsel dönüşüm, yıkımlar ve inşalardan ibaret değildir, burada yapılmak istenen de toplumsal hafızayı yok etmektir. Köyleri yakılıp zorla göç ettirilerek kentlere yerleşenlerin bu yıkımlarla bir anlamda daha önce yakılan köylerinin de izleri silinmek istenmektedir.

Sadece kentler değil, hatıralarımız da yok edilmek ve belleksiz bir toplum yaratılmak istenmektedir. Bu kentleri yıkanın doğal bir afet olmadığı bilinmektedir. Kolektif hafızanın bedeni olan mekânı ortadan kaldırmanın kendi fiziksel dokusuyla birlikte içinde bulunduğu toplumun kültürel yapısı üzerinde de ciddi etkilerde bulunduğu unutulmamalıdır.

Bu kentlerin büyük bir bölümü yıkılmış olabilir. Belleksiz toplumda belleği korumak için direnmek gerekir. Tüm bu yaşananları kayıt altına alarak da aslında bir kent hafızası oluşturmak mümkündür. Bunu sadece biz yapmayacağız tarih de bunu kayda alacak ve gelecek nesiller de bu kentlere reva görülen zulmü unutmayacaktır.

Bu raporun hazırlanmasında emeği geçen TMMOB Yıkılan Kentler Komisyonu üyeleri Harita Müh. Ramazan AKKOÇ, Mimar Herdem DOĞRUL, Şehir Plancısı Fatih TEKİN ile birlikte Diyarbakır İKK Sekreteri-Maden Müh. Odası Eş Başkanı Doğan HATUN, Ziraat Müh. Odası Eş Başkanı Abdussamed UCAMAN, Mimarlar Odası Eş Başkanı Şerefhan AYDIN, Elektrik Mühendisleri Odası Eşbaşkanı Mehmet ORAK "ve hasar tespit çalışmalarında" emek veren tüm arkadaşlarımıza teşekkürlerimizi sunarız.

TMMOB DİYARBAKIR İL KOORDİNASYON KURULU

Unutmak ifanettir.

**Ceviz ağacının bekçisiyim,
güzel anamın tandırının bekçisiyim
ben buradayım...**

CİZRE

Şırnak ilçesine bağlı 37019' Kuzey enlemi 42011' Doğu boylamında bulunan Cizre ilçesi tarihi geçmişi ile bilinen bir yerleşim alanıdır. Sınır kapısına olan yakınlığıyla önemli bir ticaret bölgesidir. 10 mahalle, 31 köyden oluşmaktadır.

Yıkılan kentler komisyonunca yapılan araştırmada yıkımın 4 mahallede yoğunlaştığı görülmektedir.

Toplamda beş kez sokağa çıkma yasağı ilan edilen Cizre'de son yasak 14 Aralık 2015'te ilan edilmiştir. 14 Aralık' da ilan edilen yasak 79 günün ardından 2 Mart 2016' da kısmi olarak kaldırılmıştır. 79 gün boyunca aralıksız süren son abluka sürecinde yine diğer kentlerde olduğu gibi ilçeye ulaşmak sağlıklı bilgi almak ve yerinde tespitlerde bulunmak mümkün olmamıştır. Cizre'de abluka süreci boyunca yaşamını yitirenlerin sayısı, cenazelerin önemli bir kısmının teşhis edilememesi, cenazelerin farklı illerde ve

kimlik tespisi yapılmadan gömülmeleri nedeniyle net olarak belirlenememiştir. Tespit edilen cenaze sayısı 251, toplamda tahmin edilen sayı 280'in üzerindedir. Vahşet bodrumları olarak adlandırılan 3 adet bodrum katından çıkarılan cenaze sayısı 167'dir. Bu cenazelerden 41'i çocuk, 22'si kadındır. Yine bu cenazelerden 79'unun kimliği tespit edilememiştir. 150'den fazla cenazenin de yakılmış halde olduğu tespit edilmiştir. Cizre devlet hastanesi sağlık çalışanı Aziz Yural, bulunduğu sokakta açılan ateşle ayağından yaralanan bir kadını almak istediği sırada açılan ateş sonucu başından vurularak hayatını kaybetmiştir.

3. Vahşet Bodrumu

Foto: Yasin AKGÜL

Üç adet binanın bodrum katlarından çıkarılan cenaze sayısı: 167
Birinci bodrum: Cudi Mahallesi, Bostancı Sokak, No:23.
İkinci Bodrum: Cudi Mahallesi, Narin Sokak, No:14.
Üçüncü Bodrum: Sur Mah., Akdeniz Sok., No:16.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre ilçe nüfusunun 2015 yılında 131.816 olarak bildirilmektedir. Yasak başladıktan sonra yaklaşık 110.000 insanın yerinden olduğu ve ilçedeki nüfusun 20.000'lere gerilediği görülmektedir. Özellikle son sokağa çıkma yasağının başladığı 14 Aralık 2015 tarihinden sonraki 20. günden itibaren ilçeden zorunlu göç hız kazanmıştır.

Cizre

Foto: Yasin AKGÜL

TMMOB ve GABB (Güneydoğu Anadolu Belediyeler Birliği)'nin ablukanın hemen ardından ortak düzenlediği hasar tespit

çalışmasında, özellikle Cudi Mahallesinde ağır hasarlı yapıların sayısının fazla olduğu görülmektedir.

Cizre

Foto: Yasin AKGÜL

Bu yapıların ağır silahlarla tarandığı, Cizre kent merkezine yakın hakim tepelere(Nur Mahallesi'ni tepeden hakim olarak gören Aşk Tepesi'ne, Sur Mahallesi'ni tepeden hakim olarak gören Şahin Tepesi'ne, Cudî Mahallesi'ni tepeden hakim

olarak gören Caferi Sadık Tepesi'ne, Yafes Mahallesi'ni tepeden gören Hastane Tepesi'ne) konuşlanmış tankların bombardmanı sonucu kullanılamaz halde olduğu ve ya tamamen yıkıldığı görülmüştür.

Cizre

Yine güvenlik güçleri tarafından hiç hasar almamış birçok evin ateşe verildiği ve kullanılamaz halde olduğu tespit edilmiştir. GABB'nin rapora ilişkin açıklama-

sında 1200 yapının ağır hasarlı olduğu yaklaşık 10 bin yapının da zarar gördüğü kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Cizre

İlçede yapılan tespitlerde görülen manzarada, ilçe nüfusunun zorunlu göçe maruz kalması için özellikle su depoları, klima, enerji nakil hatları gibi günlük ihtiyaçları karşılayan öğeler hedef alınmış ve ilçede yaşayan nüfusun

abluka sürecinde su, gıda vb ihtiyaçlara ulaşması mümkün olmamıştır. Yine çatışmaların yaşandığı mahallelerde cinsiyetçi, ırkçı yazılmalara sıkça rastlanmıştır.

Irkçı ve cinsiyetçi yazılmalalar

Cizre

Irkçı ve cinsiyetçi yazılmalalar

Cizre

Cizre

Cizre

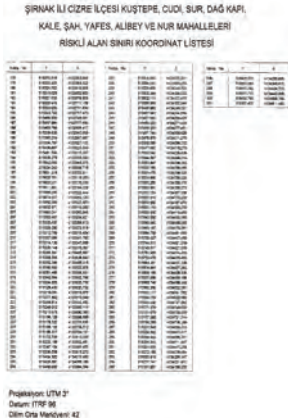
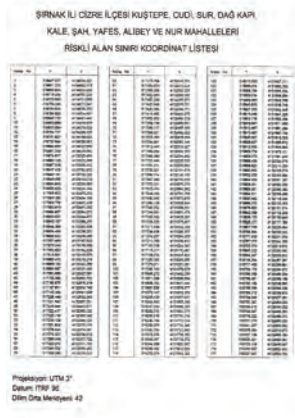

Karar Sayısı : 2016/8860

Sırnak İl, Cizre İlçesi Küştepe, Cudi, Sur, Dağ Kapı, Kale, Şah, Yafes, Albey ve Nur mahalleleri içerisinde bulunan ve ekli kroki ile sınırları ve koordinatları gösterilen alanın riskli alan ilan edilmesİ; Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 30/5/2016 tarihli ve 6408 sayılı yazısı ile; 6306 sayılı Afet Riskli Alandaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 2 ncı ve ek 1 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'na 30/5/2016 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

Binali YILDIRIM Başbakan			
N. CANKILI Başbakan Yardımcısı	M. ŞİMŞEK Başbakan Yardımcısı	N. KURTLUMUS Başbakan Yardımcısı	Y. F. YURKES Başbakan Yardımcısı
V. KAYSNAK Başbakan Yardımcısı	B. BOZDAG Adalet Bakanı	F. B. SAYAN KAYA Ata ve Sosyal Politikalar Bakanı	Ö. ÇELİK Arapça Dilbilgi Bakanı
F. ÖZLÜ Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı	S. SOVLU Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	M. ÖZHAŞKI Çevre ve Şehircilik Bakanı	E. EVAN Dışişleri Bakanı V.
N. ZEYBEKÇİ Ekonomi Bakanı	B. ALBAYRAK Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	K. C. KILIC Gençlik ve Spor Bakanı	F. ÇELİK Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı
B. TOFİNKÇİ Güvenlik ve Ticaret Bakanı	E. ALA İçişleri Bakanı	L. EVAN Kalkınma Bakanı	N. AVCİ Kültür ve Turizm Bakanı
N. AĞRAI Maliye Bakanı	F. YILMAZ Millî Eğitim Bakanı	F. ISIK Millî Savunma Bakanı	
V. EROĞLU Orman ve Su İşleri Bakanı	E. AKDAG Sağlık Bakanı	A. ARSLAN Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı	

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

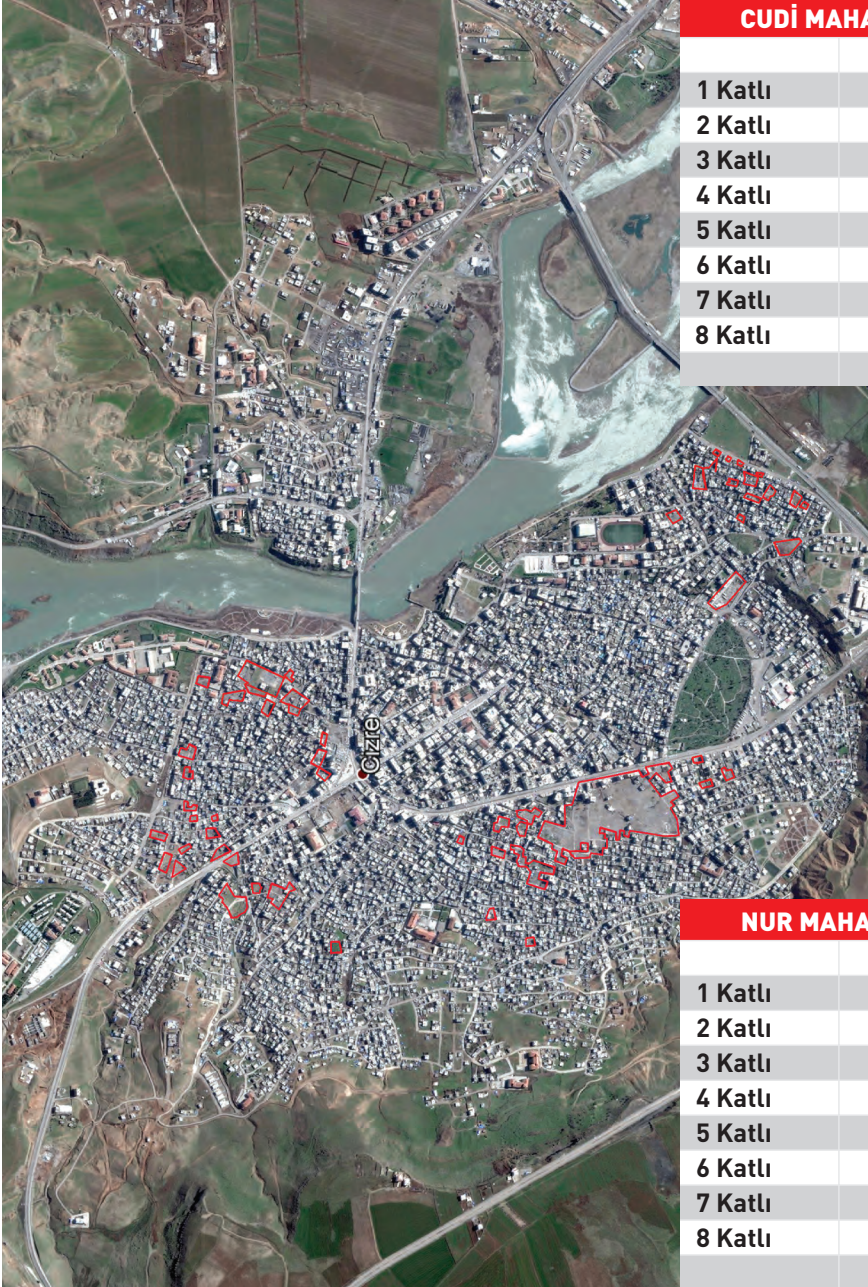
19.04.2015 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

05.03.2017 tarihli uydu görüntüsü

CUDİ MAHALLESİ

	YIKILAN
1 Katlı	293
2 Katlı	53
3 Katlı	10
4 Katlı	2
5 Katlı	8
6 Katlı	0
7 Katlı	0
8 Katlı	0
	366

NUR MAHALLESİ

	YIKILAN
1 Katlı	73
2 Katlı	24
3 Katlı	3
4 Katlı	0
5 Katlı	1
6 Katlı	0
7 Katlı	0
8 Katlı	0
	101

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI

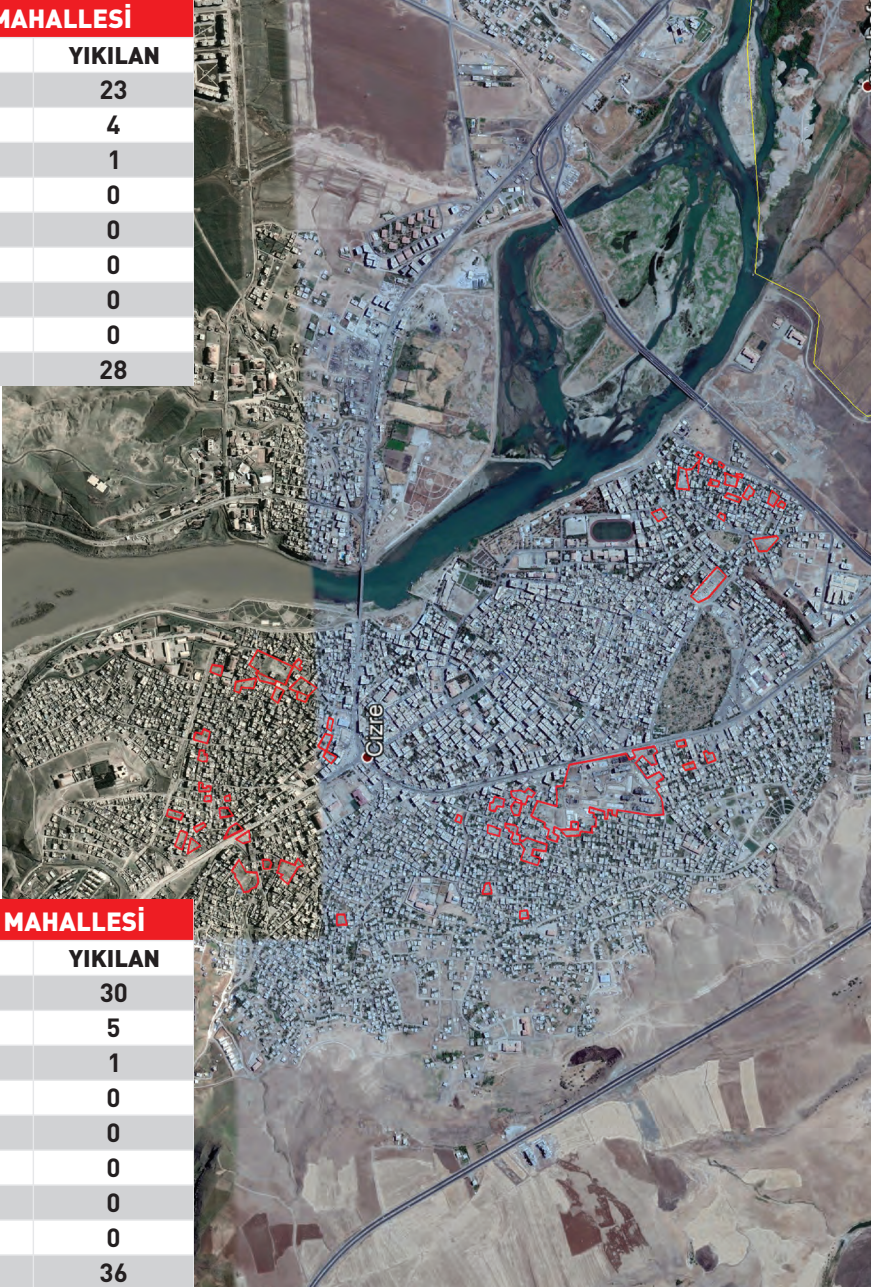
YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

24.09.2018 tarihli uydu görüntüsü

SUR MAHALLESİ

YIKILAN

1 Katlı	23
2 Katlı	4
3 Katlı	1
4 Katlı	0
5 Katlı	0
6 Katlı	0
7 Katlı	0
8 Katlı	0
	28

YAFES MAHALLESİ

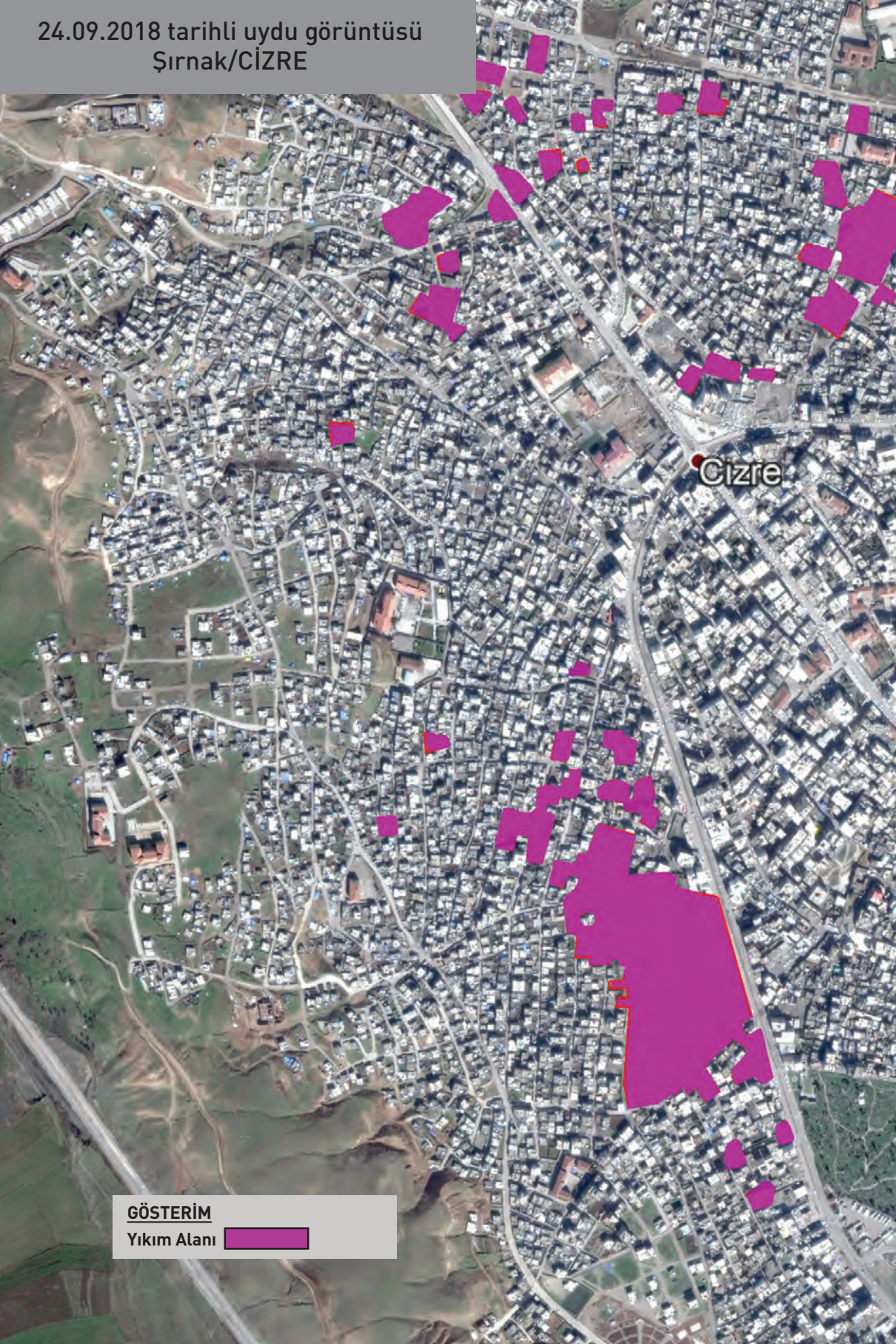
YIKILAN

1 Katlı	30
2 Katlı	5
3 Katlı	1
4 Katlı	0
5 Katlı	0
6 Katlı	0
7 Katlı	0
8 Katlı	0
	36

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

24.09.2018 tarihli uydu görüntüsü
Şırnak/CİZRE

GÖSTERİM

Yıkım Alanı

İDİL

Şırnak ili İdil İlçe merkezi 5 mahalleden oluşmaktadır.

Bilindiği gibi İdil ilçesinde, 16 Şubat 2016 günü saat 23.00'dan itibaren geçerli olmak üzere ilan edilen sokağa çıkma yasağı, 31 Mart 2016 günü saat 04.30'a kadar kesintisiz sürmüştür. 43 gün boyunca süren bu abluka dönemi 31 Mart 2016 tarihinde, akşam 21.30 ile sabah 04.30 saatleri aralığında geçerli olmak üzere Şırnak Valiliği tarafından yapılan duyuruyla kısmen kaldırılmıştır. 10.04.2017 tarihinde sokağa çıkma yasağının tamamen kaldırdığı yine Şırnak Valiliği tarafından duyurulmuştur. Sokağa çıkma yasağı İdil'e hâkim bir noktada bulunan Dirsekli köyü ve bütün ilçe merkezinde uygulanmıştır.

Bu süre içerisinde tespit edildiği üzere 7'si çocuk, 2'si kadın olmak üzere 24 sivil

yaşamını yitirmiştir.

Yasak süresince çatışmalar, hendek ve barikatların bulunduğu Yeni Mahalle ve Turgut Özal Mahallerinde yaşanmıştır. 2015 nüfus verilerine göre 26.511 olan ilçe nüfusunun, yaklaşık %80'inin zorla yerinden edildiği, komşu köy ve ilçelere göç ettiği, hasar tespit çalışmaları sırasında ilçe halkından öğrenilmiştir. 43 günü aşkın bir süre devam eden sokağa çıkma yasağı boyunca ilçeden sağlıklı bilgi almak, yerinde tespit yapmak mümkün olmamıştır. Operasyonların bitmesinin hemen ardından, yine diğer ilçelerde görüldüğü gibi yıkım çalışmaları başlamış, özellikle Turgut Özal Mahallesinin neredeyse tamamının yıkıldığı görülmüştür.

İdil

İdit

30.05.2016 tarihinde Bakanlar Kurulu'nun Aşağı, Yukarı, Atakent, Yenimahalle ve Turgut Özal mahallelerini kapsayan(336,1 hektar) riskli alan kararı yıkım çalışmalarını takip etmiştir. Çatışmaların yaşandığı bütün kentlerde görüldüğü üzere, ilgili devlet kurumları usule aykırı bir şekilde önce yıkmış, ardından gerekli kararları almıştır.

Karar Sayısı: 2016/201

Şırnak İl, İdil İlçe, Arapç, Yelani, Arkanım, Yenimahalle ve Turgut Özal mahallelerinde yerinde bulunan ve eski kentli ile ilimle uyum ve kavrayışta gösterilen önemli riskli alan ilan edilmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca 30/5/2016 tarihli ve 4867 sayılı kararla, KMY sayılı Alan Riskli Alanlara Dönüştürme Hakkında Kanunun 2 nci ve ek 1 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nun 30/5/2016 tarihine kararları uygulanmıştır.

Resmî Yazılı Erişim:
CUMHURBAŞKANI

İlçe Yürürlükleri			
Şırnak			
N. KÖRGEÇİ	M. KÖRGEÇİ	N. KÖRGEÇİ	S. F. KÖRGEÇİ
Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri
S. KÖRGEÇİ	M. KÖRGEÇİ	T. B. KÖRGEÇİ	S. KÖRGEÇİ
Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri
E. KÖRGEÇİ	M. KÖRGEÇİ	M. KÖRGEÇİ	S. KÖRGEÇİ
Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri
M. KÖRGEÇİ	M. KÖRGEÇİ	A. S. KÖRGEÇİ	S. KÖRGEÇİ
Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri
S. KÖRGEÇİ	S. KÖRGEÇİ	S. KÖRGEÇİ	S. KÖRGEÇİ
Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri
M. KÖRGEÇİ	S. KÖRGEÇİ	S. KÖRGEÇİ	S. KÖRGEÇİ
Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri
S. KÖRGEÇİ	S. KÖRGEÇİ	S. KÖRGEÇİ	S. KÖRGEÇİ
Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri	Şırnak Yürürlükleri

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

19.04.2015 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

28.05.2016 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI

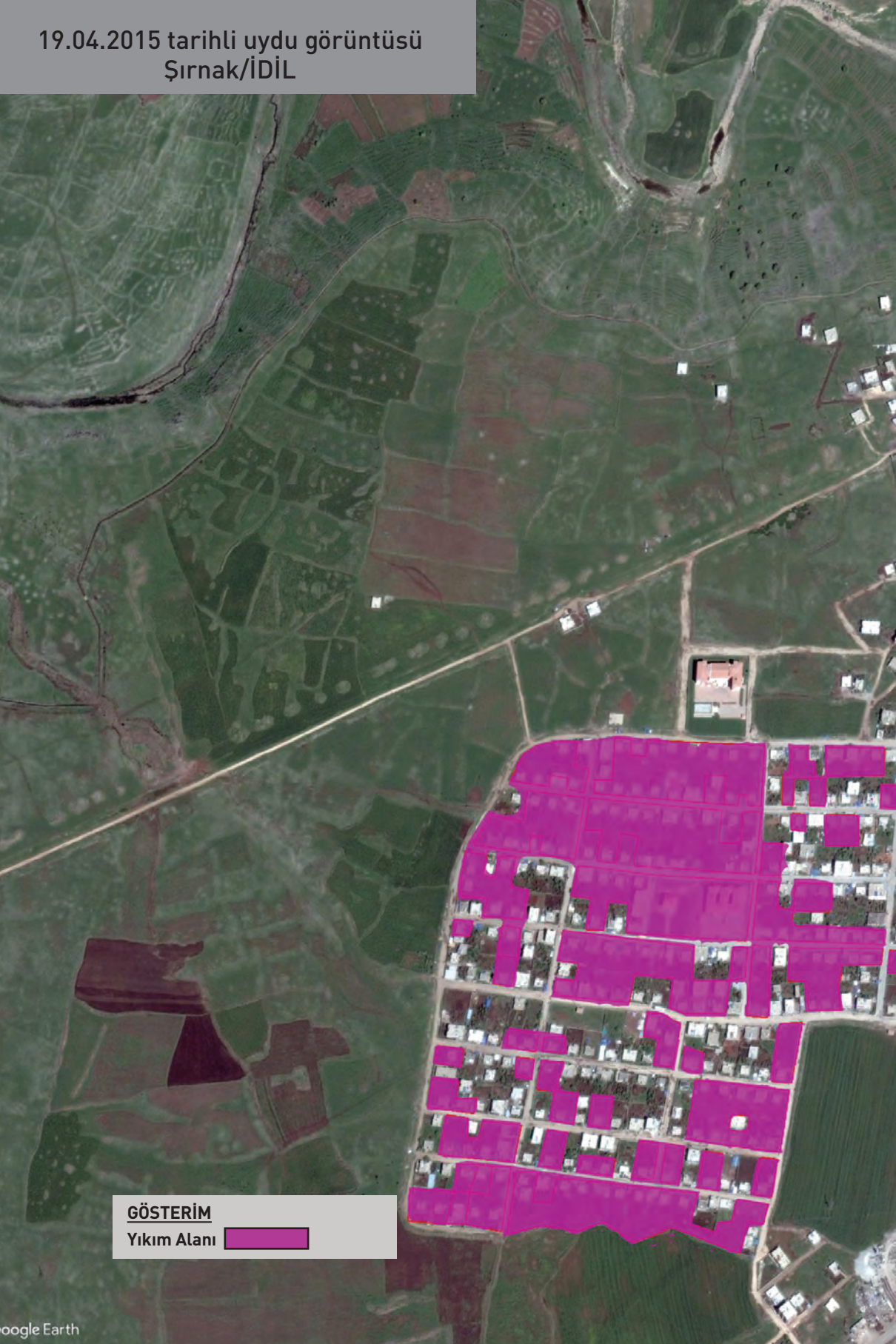
YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

06.10.2016 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

19.04.2015 tarihli uydu görüntüsü
Şırnak/İDİL

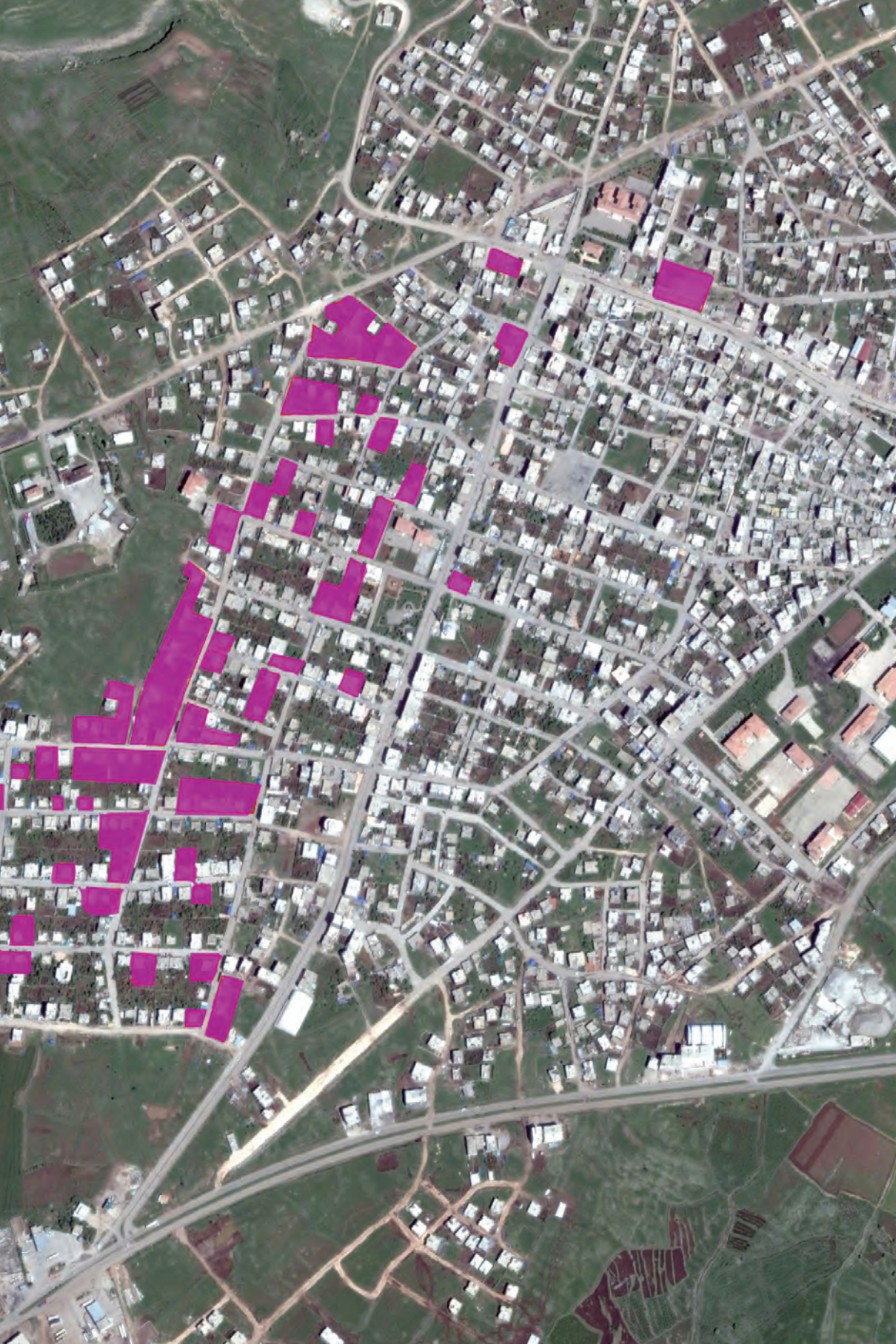

GÖSTERİM

Yıkım Alanı

NUSAYBİN

Nusaybin ilçe merkezi 8 mahalleden oluşmaktadır.

Burada sokağa çıkma yasakları; 1 Ekim 2015 – 6 Ekim 2015 tarihinde Mardin'in Nusaybin ilçesinin Girmeli, Kayadibi, Tepeüstü, Eskihisar mahallelerinde 6 gün boyunca uygulanmıştır. 9 Ekim 2015 – 10 Ekim 2015 tarihinde Mardin'in Nusaybin ilçesinde Abdülkadir paşa, Fırat, Yenişehir mahallelerinde 2 gün uygulanmıştır. 13 Kasım 2015 – 26 Kasım 2015 tarihinde Mardin'in Nusaybin ilçesi Abdülkadir paşa, Fırat, Dicle, Yenişehir, Yenituran, Yeşilkent, Mor Yakup, Zeynelabidin, Kışla, 8 Mart, Gırnavas, Devrim, Selahaddin Eyyubi, İpekyolu, Barış mahallelerinde 14 gün uygulanmıştır. 29 Kasım 2015 – 3 Aralık 2015 tarihinde Mardin'in Nusaybin ilçesi Abdülkadirpaşa, Fırat,Dicle, Yenişehir ve Yenituran mahallelerinde 4 gün sürmüştür. 6 Aralık 2015- 9 Aralık 2015 tarihinde Mardin'in Nusaybin ilçesi Abdülkadirpaşa, Fırat,Dicle, Yenişehir ve Yenituran mahallelerinde uygulanan sokağa çıkma yasağı 4 gün sürmüştür. 14 Aralık 2015 tarihinde yine aynı mahallelerde uygulanan sokağa çıkma yasağı, 18 Aralık2015 tarihinde 09:00 – 16:00 saatleri arasında "geçici" olarak kaldırıldıktan sonra devam etmiş ve 21 Aralık 2015 saat 10:00 itibariyle tüm ilçe merkezini kapsayacak şekilde geliştirilmiş ve neticeten 24 Aralık 2015 tarihinde kaldırılmıştır.

İlk yasak dönemi diye nitelendirebileceğimiz bu dönemde, Aralıklarla 5 kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş, toplamda 2'si kadın 1'i çocuk 18 sivil yaşamını yitirmiştir.

14 Mart 2016'da ilan edilen ve 16 mahalleyi kapsayan sokağa çıkma yasağı 25 Temmuz 2016 tarihine kadar kesintisiz sürmüştür. 25 Temmuz 2016'da ilçenin 10 mahallesinde (Yeni Turan Mahallesi, Yeşil Kent Mahallesi, Mor Yakup Mahallesi, 8 Mart Mahallesi, Gırnavas Mahallesi, Devrim Mahallesi, Selahaddin Eyyubi Mahallesi, Çatalözü Mahallesi, İpekyolu Mahallesi ve Barış mahallesinde) saat 21.00-05.00 arasında geçerli olmak üzere kısmen kaldırılmıştır. 6 mahallede (Fırat Mahallesi, Dicle Mahallesi, Yenişehir Mahallesi, Abdülkadir paşa Mahallesi, Zeynel Abidin Mahallesi ile Kışla Mahallesi) ise 21 Nisan 2018 tarihine kadar sürmüştür.

Bütün kentlerde olduğu gibi, Nusaybin'de de abluka süresince ilçeden sağlıklı bilgi almak, yerinde tespitler yapmak mümkün olmamıştır. 2015 nüfus verilerine göre nüfusu 113.594 olan ilçede, 45 binin üzerinde bir nüfusun zorla yerinden edildiği, komşu ilçeler ve köylere göç ettiği tespit edilmiştir.

Nusaybin

Operasyonların bittiğine dair 3 Haziran 2016 tarihinde Mardin Valiliği'nin yaptığı açıklamanın ardından ilçede yıkım çalışmaları başlamış, alanda herhangi bir hasar tespit çalışması ve durum analizi yapılmadan ilçenin önemli bir kısmının haritadan silinmesi süreci başlamıştır. Yürütülen bu yıkım çalışmaları, herhangi bir teknik tespite dayanmadan çatışma süreci ve sonrasında sürdürülmüş, ilçe halkının barınma hakkı gasp edilmiş, ve ilçe halkı zorunlu göçe tabi tutulmuştur. Yoğunluklu olarak Mardin'in Artuklu, Kızıltepe, Midyat ilçelerine göç eden nüfusun geri dönmesi için gereken koşullar da henüz sağlanmamıştır.

Nusaybin

Kent Savaşı Sonrası

Nusaybin

Nusaybin

Yıkım çalışmalarının başlamasının ardından 7 Eylül 2016 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla ilçede 765,61 Hektarlık alana ilişkin riskli alan kararı alınmıştır.

İlçede TOKİ tarafından inşa edilen yeni yapıların kentsel dokuya uygun olmayışı, ilçe halkının yaşam kültürü, komşuluk ilişkilerini zedeleyici, yok edici yapısının yanı sıra, yapı tekniği açısından da ciddi riskler barındırdığı görülmüştür. Acele ile inşa edilmeye çalışılan bu yapıların inşasında, sorumlu kurum ve kuruluşların rant hırsı sebebiyle, fen ve sanat kurallarının göz ardı edildiği bu yapıların statik açıdan tehlike arz ettiği tespit edilmiştir.

Yıkımdan sonra inşa edilen TOKİ konutları

Yıkımdan sonra inşa edilen TOKİ konutları

Yıkımdan sonra inşa edilen TOKİ konutları

Yıkımdan sonra inşa edilen TOKİ konutları

Yıkımdan sonra inşa edilen TOKİ konutları

Yıkımdan sonra inşa edilen TOKİ konutları

Karar Sayısı : 2016/9141

Mardin İli, Nusaybin İlçesinde bulunan ve ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanın riskli alan ilan edilmesi; Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 5/9/2016 tarihli ve 10952 sayılı yazısı üzerine, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanununun 2 nci ve ek 1 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'na 7/9/2016 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Recep Tayyip ERDOĞAN
 CUMHURBAŞKANI

Hüsnü YILDIRIM
Başbakan

N. CANIKLI
Başbakan Yardımcısı

M. SİMSEK
Başbakan Yardımcısı

N. CANIKLI
Başbakan Yardımcısı V.

Y. T. TÜRKER
Başbakan Yardımcısı

Y. T. TÜRKER
Başbakan Yardımcısı V.

B. BOZDAĞ
Adliye Bakanı

F. B. SAVAN KAYA
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. B. SAVAN KAYA
Avrupa Birliği Bakanı V.

F. ÖZLÜ
Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

M. MÜEZZİNGÖLU
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. ÖZHASEKİ
Çevre ve Şehircilik Bakanı

L. ELVAN
Dışişleri Bakanı V.

N. ZEYBEKCI
Ekonomi Bakanı

B. ALBAYRAK
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

A. Ç. KILIÇ
Gençlik ve Spor Bakanı

F. ÇELİK
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

B. TÖPENKCI
Gümrük ve Ticaret Bakanı

S. SOYLU
İçişleri Bakanı

L. ELVAN
Kalkınma Bakanı

N. AVCI
Kültür ve Turizm Bakanı

N. AĞBAL
Maliye Bakanı

İ. YILMAZ
Millî Eğitim Bakanı

F. İŞİK
Millî Savunma Bakanı

V. EROĞLU
Orman ve Su İşleri Bakanı

B. AKDAĞ
Sağlık Bakanı

A. ARSLAN
Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

7/9/2016 TARİHLİ VE 2016/9141 SAYILI
KARARIN EKİ ENLEMİ
KROKI VE LİSTE

MARDIN İLİ, NUSAYBİN İLÇESİ
 ABÜLKADRPAŞA, AKÇATLAR, BAĞÇEBAŞI, ÇATALÖZÜ, ÇELİKÖZÜ
 KIŞLA, YAKINKÖY, YENTURAN, YILDIRIM MAHALLELERİ
 RİSKLİ ALAN SINIR KROKİSİ

MARDIN İLİ, NUSAYBİN İLÇESİ
ABÜLKADRPAŞA, AKÇATLAR, BAĞÇEBAŞI, ÇATALÖZÜ, ÇELİKÖZÜ,
KIŞLA, YAKINKÖY, YENTURAN, YILDIRIM MAHALLELERİ
RİSKLİ ALAN KOORDİNAT LİSTESİ

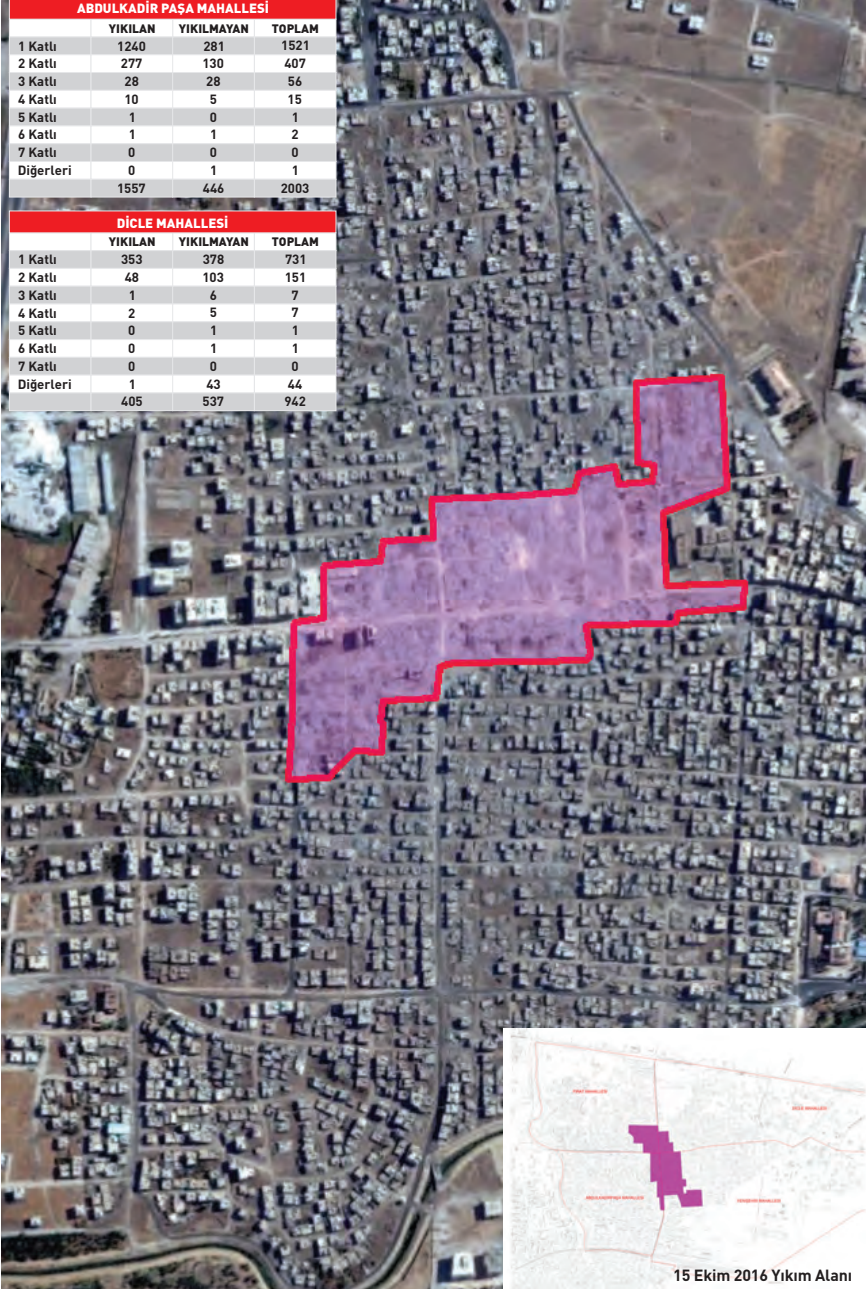
NO	ABÜLKADRPAŞA		AKÇATLAR		BAĞÇEBAŞI		ÇATALÖZÜ		ÇELİKÖZÜ		KIŞLA		YAKINKÖY		YENTURAN		YILDIRIM			
	X	Y	X	Y	X	Y	X	Y	X	Y	X	Y	X	Y	X	Y	X	Y		
1	41.585623	36.810663	41.585623	36.810663	41.585623	36.810663	41.585623	36.810663	41.585623	36.810663	41.585623	36.810663	41.585623	36.810663	41.585623	36.810663	41.585623	36.810663	41.585623	36.810663

PROJEYİN UZUNLUĞU
 100 M.
 DİĞER NOTLAR

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

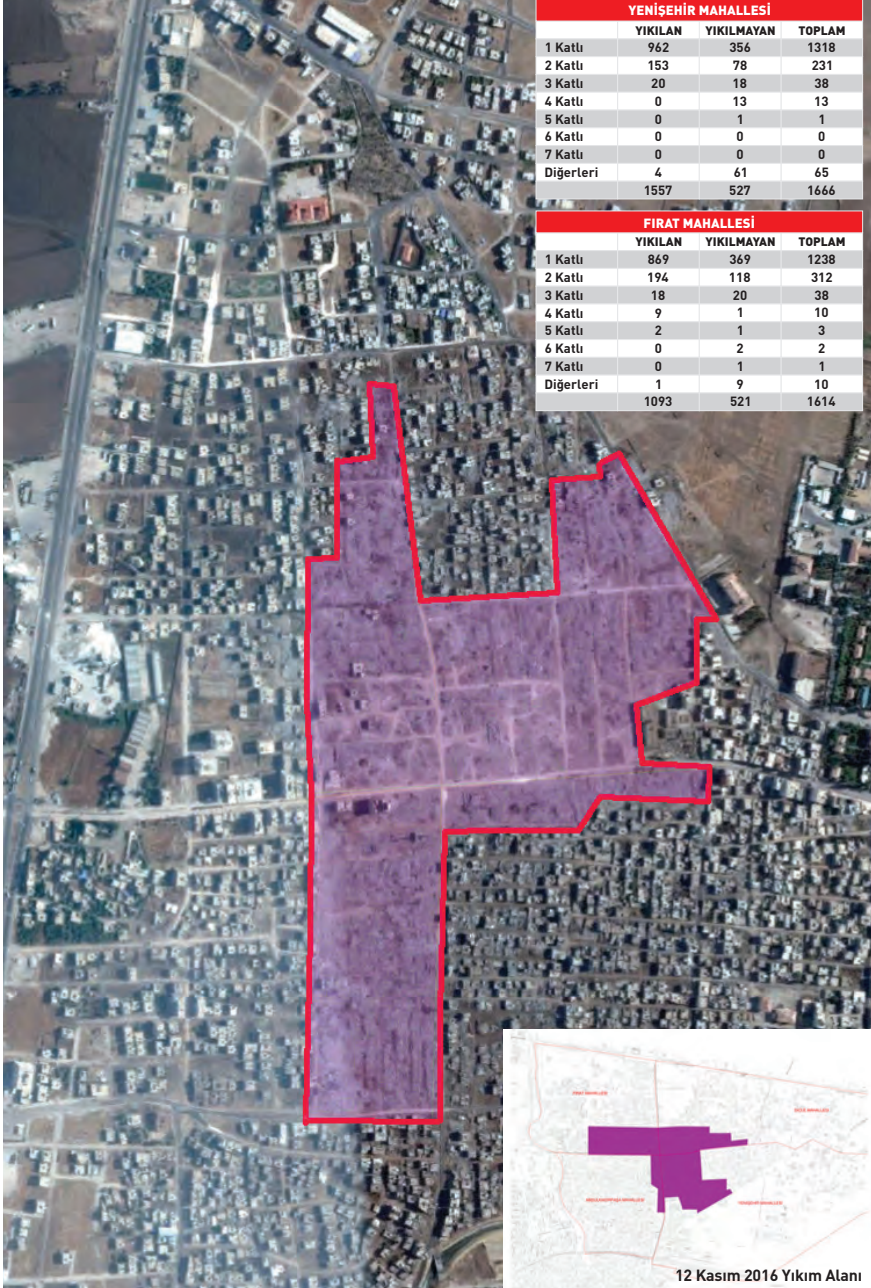
Dicle, Fırat, Yenişehir ve Abdulkadirpaşa Mahalleleri

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

Dicle, Fırat, Yenişehir ve Abdulkadirpaşa Mahalleleri

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

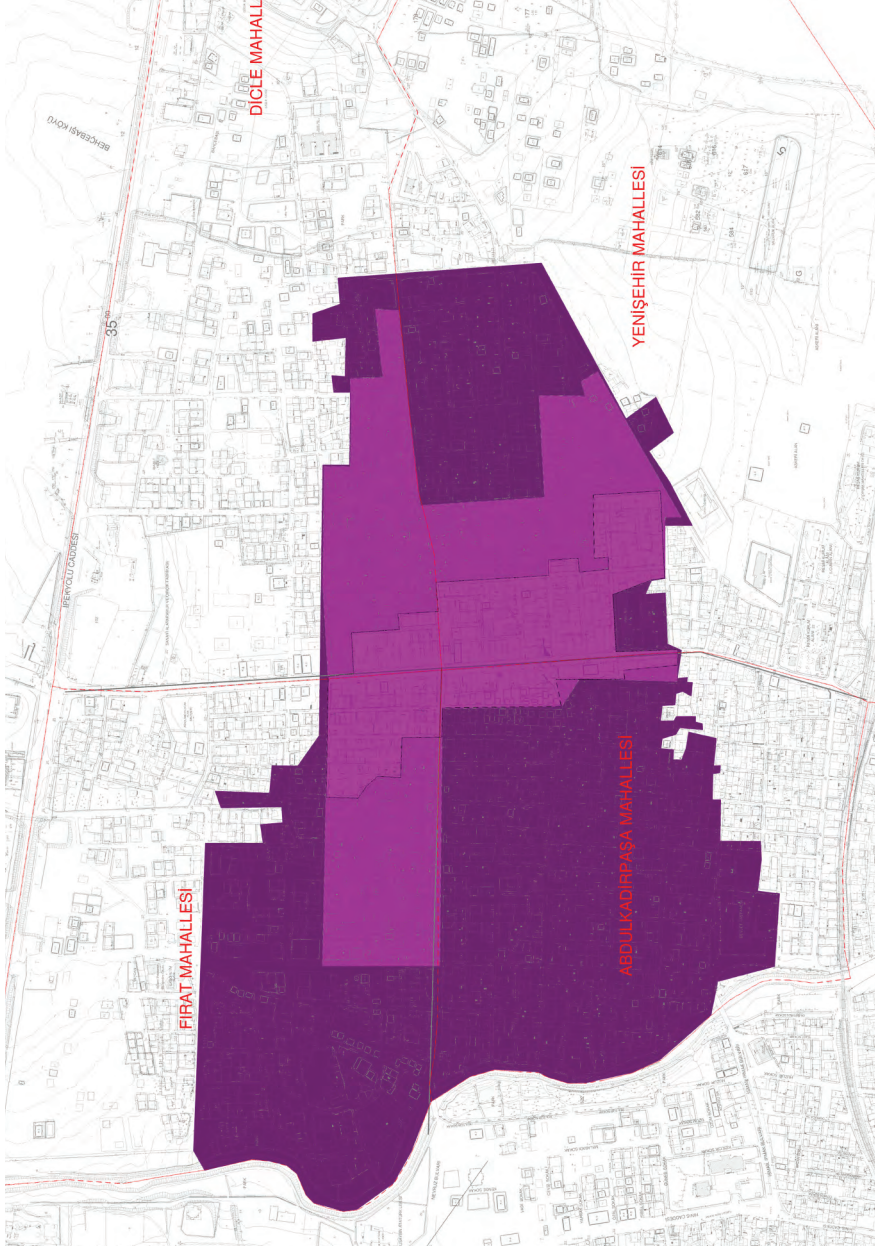
Dicle, Fırat, Yenişehir ve Abdulkadirpaşa Mahalleleri

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

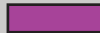
YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

Dicle, Fırat, Yenişehir ve Abdulkadirpaşa Mahalleleri

GÖSTERİM

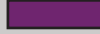
15 Ekim 2016 Yıkım Alanı

12 Kasım 2016 Yıkım Alanı

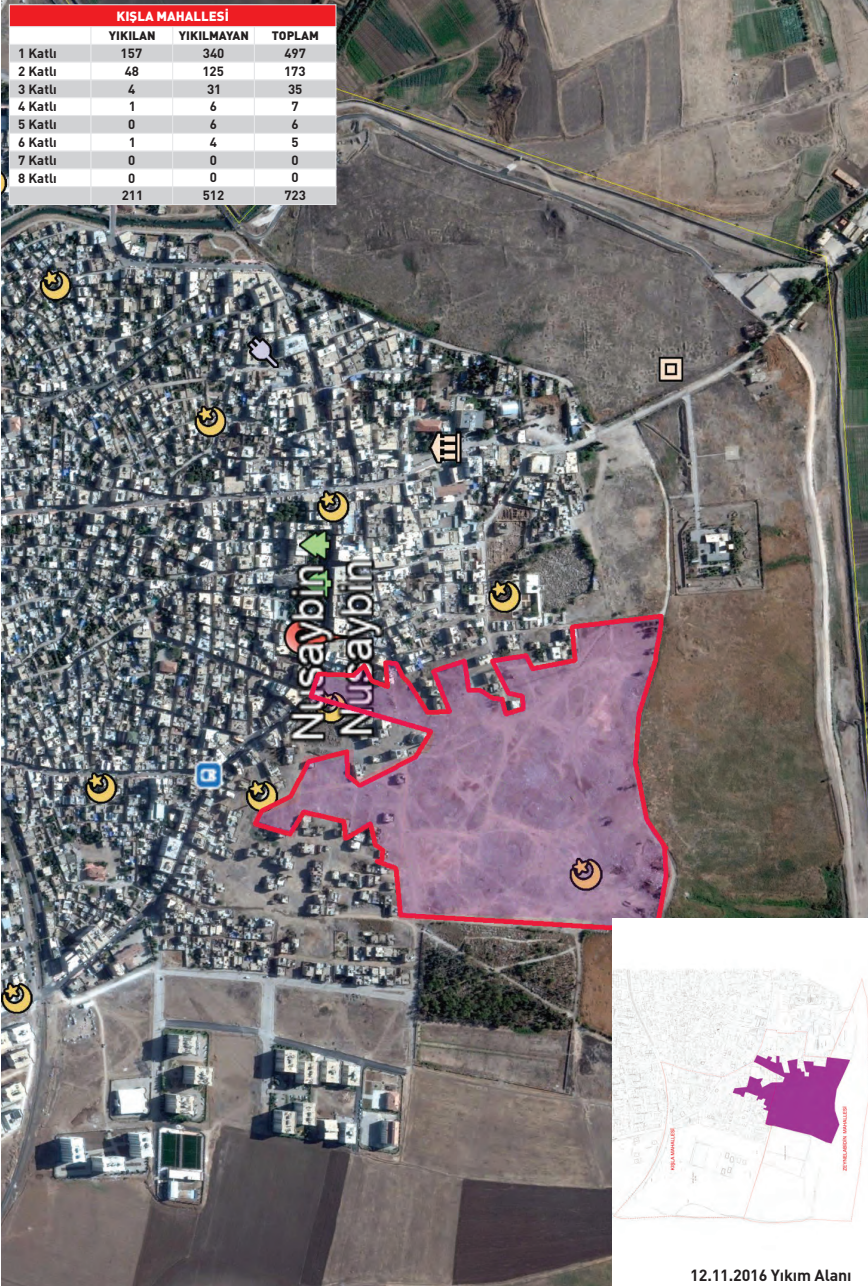

28 Mart 2017 Yıkım Alanı

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

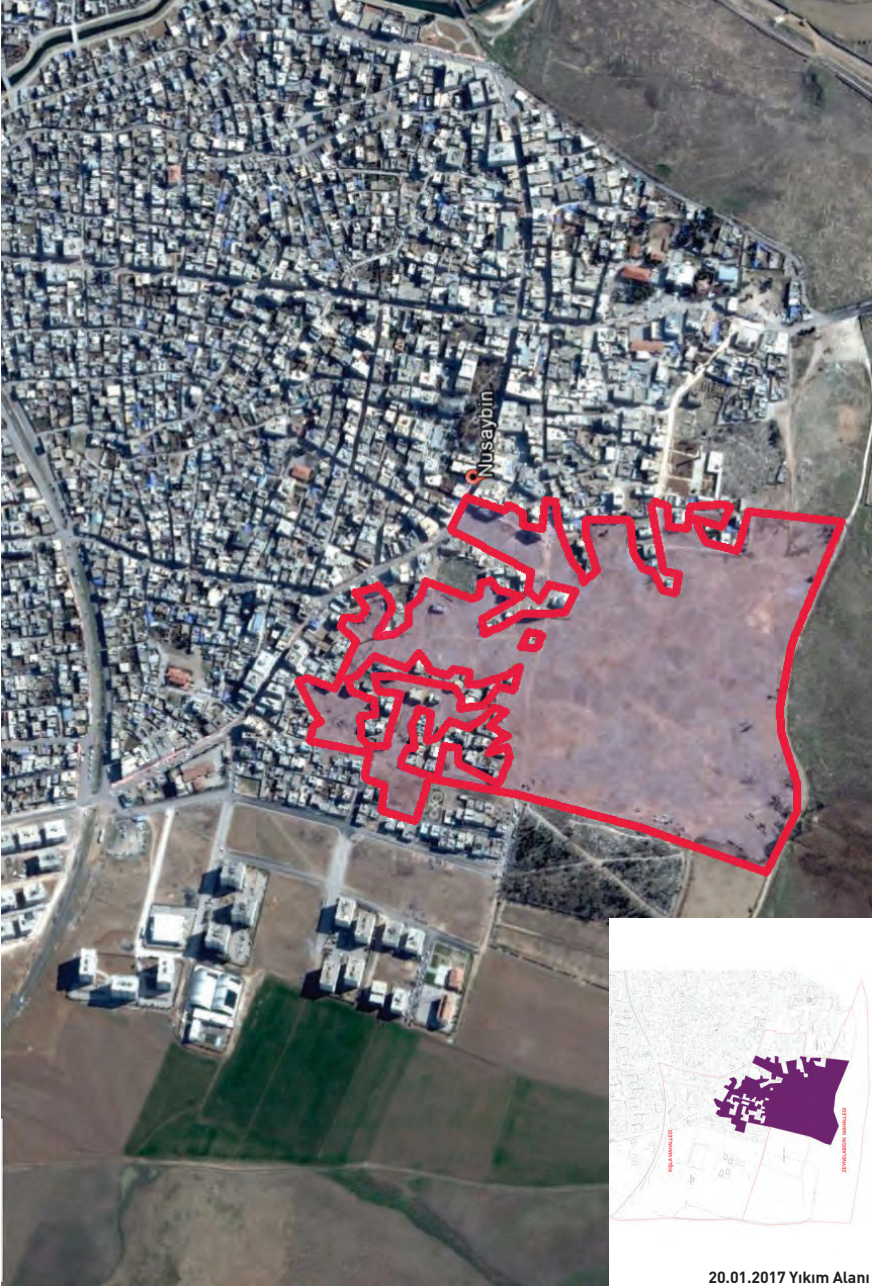
Kışla ve Zeynelabidin Mahalleleri

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

Kışla ve Zeynelabidin Mahalleleri

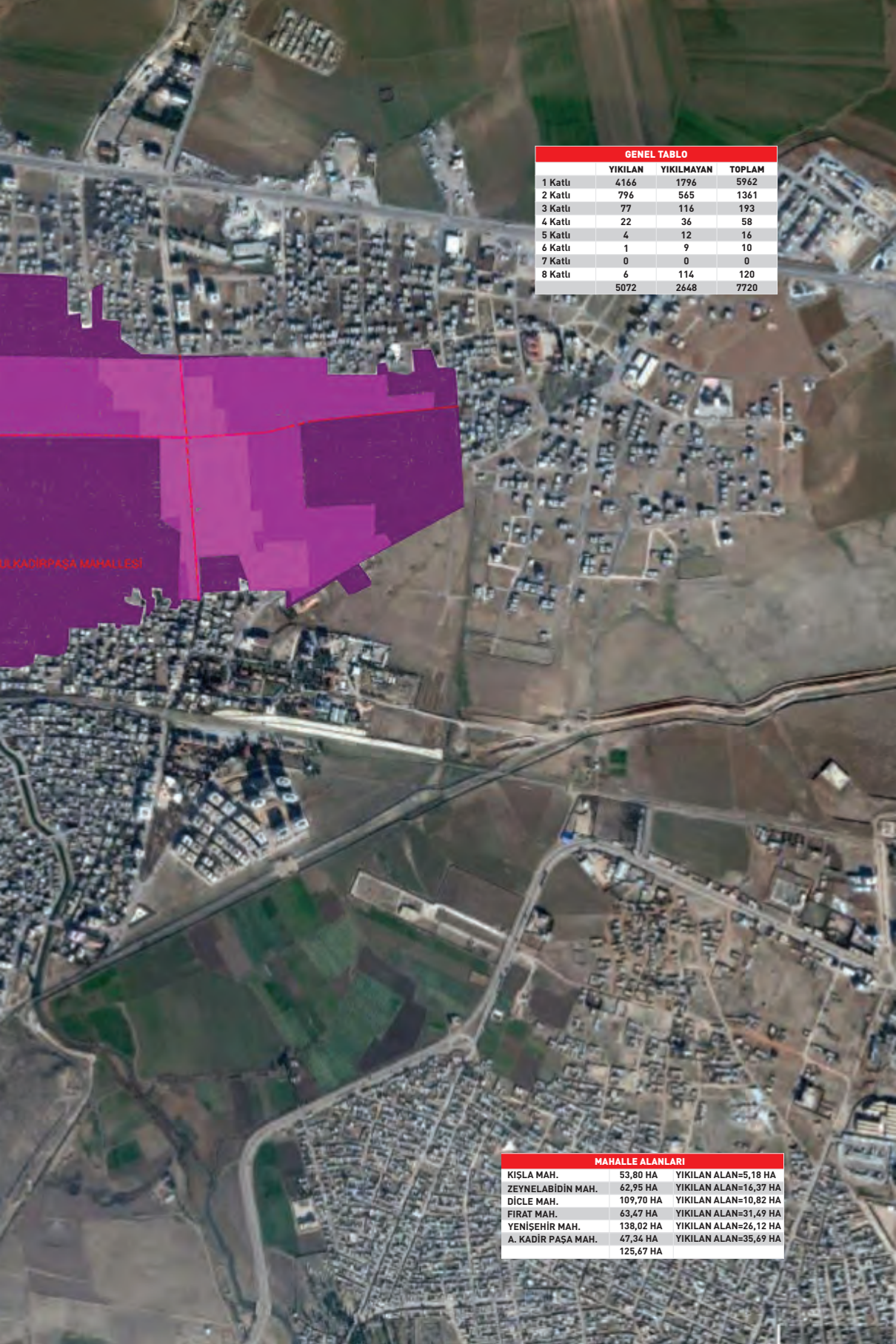
20.01.2017 Yıkım Alanı

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

20.01.2017 tarihli uydu görüntüsü
Mardin/NUSAYBİN

15 Ekim 2016 Yıkım Alanı	
12 Kasım 2016 Yıkım Alanı	
28 Mart 2017 Yıkım Alanı	
20 Ocak 2017 Yıkım Alanı	

A. KADIRPAŞA MAHALLESİ

GENEL TABLO			
	YIKILAN	YIKILMAYAN	TOPLAM
1 Katlı	4166	1796	5962
2 Katlı	796	565	1361
3 Katlı	77	116	193
4 Katlı	22	36	58
5 Katlı	4	12	16
6 Katlı	1	9	10
7 Katlı	0	0	0
8 Katlı	6	114	120
	5072	2648	7720

MAHALLE ALANLARI		
KIŞLA MAH.	53,80 HA	YIKILAN ALAN=5,18 HA
ZEYNELABİDİN MAH.	62,95 HA	YIKILAN ALAN=16,37 HA
DİCLE MAH.	109,70 HA	YIKILAN ALAN=10,82 HA
FIRAT MAH.	63,47 HA	YIKILAN ALAN=31,49 HA
YENİŞEHİR MAH.	138,02 HA	YIKILAN ALAN=26,12 HA
A. KADIR PAŞA MAH.	47,34 HA	YIKILAN ALAN=35,69 HA
	125,67 HA	

SİLOPİ

Toplamda Şırnak ili Silopi ilçe merkezi 9 mahalleden oluşmaktadır. 14 Aralık 2015 günü saat 23.00' dan itibaren geçerli olmak üzere ilan edilen sokağa çıkma yasağı, 19 Ocak 2016 pazartesi gününe kadar kesintisiz sürmüştür. 37 gün boyunca süren bu abluka dönemi 19 Ocak 2016 tarihinde saat 18.00-05.00 saatleri aralığında geçerli olmak üzere Şırnak Valiliği tarafından yapılan duyuruyla kısmen kaldırılmıştır.

Bu süre içerisinde 29 vatandaş hayatını kaybetmiştir. Yasak süresi içerisinde halkın temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayamadığı, sokakta insan cesetlerinin günlerce bekletildiği (Taybet İnan(57)), güvenlik güçlerinin kullandığı ağır silahlar neticesinde çocukların yaşamını yitirdiği (Reşit Eren(17), Axîn Kanat(16), M.Mete Kutluk(11)) yaralıların tedavi imkânlarına ulaşamadıkları için hayatlarını kaybettiği tespit edilmiştir.

Silopi

2015 yılında adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre nüfusu 101.605 olan ilçede abluka süresince yaklaşık 11 bin kişinin zorla yerinden edildiği tahmin edilmektedir.

Silopi

Abluka süreci ve sonrasında ilçeye ulaşmak, sağlıklı bilgi almak, yerinde tespitlerde bulunmak mümkün olmamıştır. İlçede çatışmaların hemen ardından başlatılan yıkım çalışmaları, tahribatin boyutunu arttırmış ve deliller karartılmıştır.

Sitopi

Sitopi

16 Şubat 2016 tarihinde Bakanlar Kurulu'nun Barbaros, Başak, Cudi, Karşıyaka, Şehit Harun Boy, Nuh, Yenisehir ve Yeşiltepe mahallelerini kapsayan(404.07 Hektar) riskli alan kararının, yıkım çalışmalarının ardından alındığı görülmektedir. Daha sonra 21 Mart 2016 tarihinde alınan acele kamulaştırma kararıyla Silopi ilçesinin tamamı boşaltılmak istenmiştir.

Karar Sayısı : 2016/8538

Sırnak İl, Silopi İlçesi, Barbaros, Başak, Cudi, Karşıyaka, Şehit Harun Boy, Nuh, Yenisehir ve Yeşiltepe mahallelerinde bulunan ve aldi kararı ile temelde otur ve koordinasyon güncellenen alanın etrafı alan ilan edilmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığından 16/2/2016 tarihli ve 1526 sayılı yazısı ile, 6396 sayılı Alan Erişim Aktarımları Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nun 16/2/2016 tarihli kararına istinaden;

Beşir Beyiç ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

Ayrıca DAVALI (OGU): Bunların			
N. KURTULMAŞ Başbakan Yardımcısı	M. SİMİK Başbakan Yardımcısı	Y. AKDOĞAN Başbakan Yardımcısı	Y. E. YÜKSEL Başbakan Yardımcısı
L. ULAN Başbakan Yardımcısı	B. BOZTAĞ Ardıl Bakanı	S. RAMAZANOĞLU Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı	V. BOZKUR Açıköğretim Bakanı
F. BİK Bilgi, Sanayi ve Teknoloji Bakanı	K. SÖZÜ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	F. G. SARI Çevre ve Şehircilik Bakanı	M. ÇAVUŞOĞLU Dışişleri Bakanı
M. ELİTAŞ Eğitim Bakanı	B. ALBAYRAK Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	A. C. KILIÇ Gençlik ve Spor Bakanı	F. ÇELİK Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı
B. TÜFENKÇİ Güvenlik ve Terörizm Bakanı	E. ALA İçişleri Bakanı	C. YERMAZ Kültür ve Turizm Bakanı	M. ÜNAL Kültür ve Turizm Bakanı
N. ÖZAL Maliye Bakanı	N. ÖZÜ Mali İşleri Bakanı	Y. YERMAZ Mülkiyet Bakanlığı	
V. ERDOĞU Orman ve Su İşleri Bakanı	M. MURAZZOĞLU Sağlık Bakanı	B. YILDIRIM Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı	

Ayrıca DAVALI (OGU):
Bunların

N. KURTULMAŞ Başbakan Yardımcısı	M. SİMİK Başbakan Yardımcısı	Y. AKDOĞAN Başbakan Yardımcısı	Y. E. YÜKSEL Başbakan Yardımcısı
L. ULAN Başbakan Yardımcısı	B. BOZTAĞ Ardıl Bakanı	S. RAMAZANOĞLU Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı	V. BOZKUR Açıköğretim Bakanı
F. BİK Bilgi, Sanayi ve Teknoloji Bakanı	K. SÖZÜ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	F. G. SARI Çevre ve Şehircilik Bakanı	M. ÇAVUŞOĞLU Dışişleri Bakanı
M. ELİTAŞ Eğitim Bakanı	B. ALBAYRAK Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	A. C. KILIÇ Gençlik ve Spor Bakanı	F. ÇELİK Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı
B. TÜFENKÇİ Güvenlik ve Terörizm Bakanı	E. ALA İçişleri Bakanı	C. YERMAZ Kültür ve Turizm Bakanı	M. ÜNAL Kültür ve Terörizm Bakanı
N. ÖZAL Maliye Bakanı	N. ÖZÜ Mali İşleri Bakanı	Y. YERMAZ Mülkiyet Bakanlığı	
V. ERDOĞU Orman ve Su İşleri Bakanı	M. MURAZZOĞLU Sağlık Bakanı	B. YILDIRIM Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı	

21/3/2016 TARİHLİ VE 2016/8662 SAYILI KARARNAMENİN EKİ LİSTE

SİRALI NO	MAHALLE	ALAN NO	PARSSEL NO
1	BARBAROS	200	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
2	BARBAROS	200	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38
3	BARBAROS	201	1
4	BARBAROS	202	1
5	BARBAROS	203	1
6	BARBAROS	205	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
7	BARBAROS	206	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
8	BARBAROS	207	1, 2, 3, 4
9	BARBAROS	208	1
10	BARBAROS	209	1, 2, 3
11	BARBAROS	210	1, 2, 3
12	BARBAROS	211	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
13	BARBAROS	287	1, 2, 3, 4
14	BARBAROS	288	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
15	BARBAROS	289	1, 2, 3, 4
16	BARBAROS	290	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
17	BARBAROS	291	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21
18	BARBAROS	292	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
19	BARBAROS	293	1, 2, 3, 4, 5
20	BARBAROS	294	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37
21	BARBAROS	295	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
22	BARBAROS	296	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
23	BARBAROS	297	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
24	BARBAROS	298	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
25	BARBAROS	299	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
26	BARBAROS	300	1, 2, 3, 4, 5, 6
27	BARBAROS	312	1, 2, 3, 4, 5
28	BARBAROS	313	1
29	BARBAROS	314	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
30	BARBAROS	315	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
31	BARBAROS	316	1, 2
32	BARBAROS	318	1, 2, 3
33	BARBAROS	319	2, 3
34	BASAŞ	413	1
35	BASAŞ	424	1
36	BASAŞ	433	1
37	BASAŞ	441	1, 2, 3, 4, 5, 6
38	BASAŞ	442	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
39	BASAŞ	443	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
40	BASAŞ	444	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
41	BASAŞ	445	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
42	BASAŞ	449	1, 2, 3, 4, 5
43	BASAŞ	450	1, 2, 3, 4, 5
44	BASAŞ	451	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
45	BASAŞ	452	1, 2, 3, 4, 5, 6
46	BASAŞ	453	1, 2, 3, 4, 5, 6
47	BASAŞ	454	1, 2, 3, 4, 5
48	BASAŞ	455	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
49	BASAŞ	456	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
50	BASAŞ	457	1, 2, 3, 4

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

16.10.2009 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

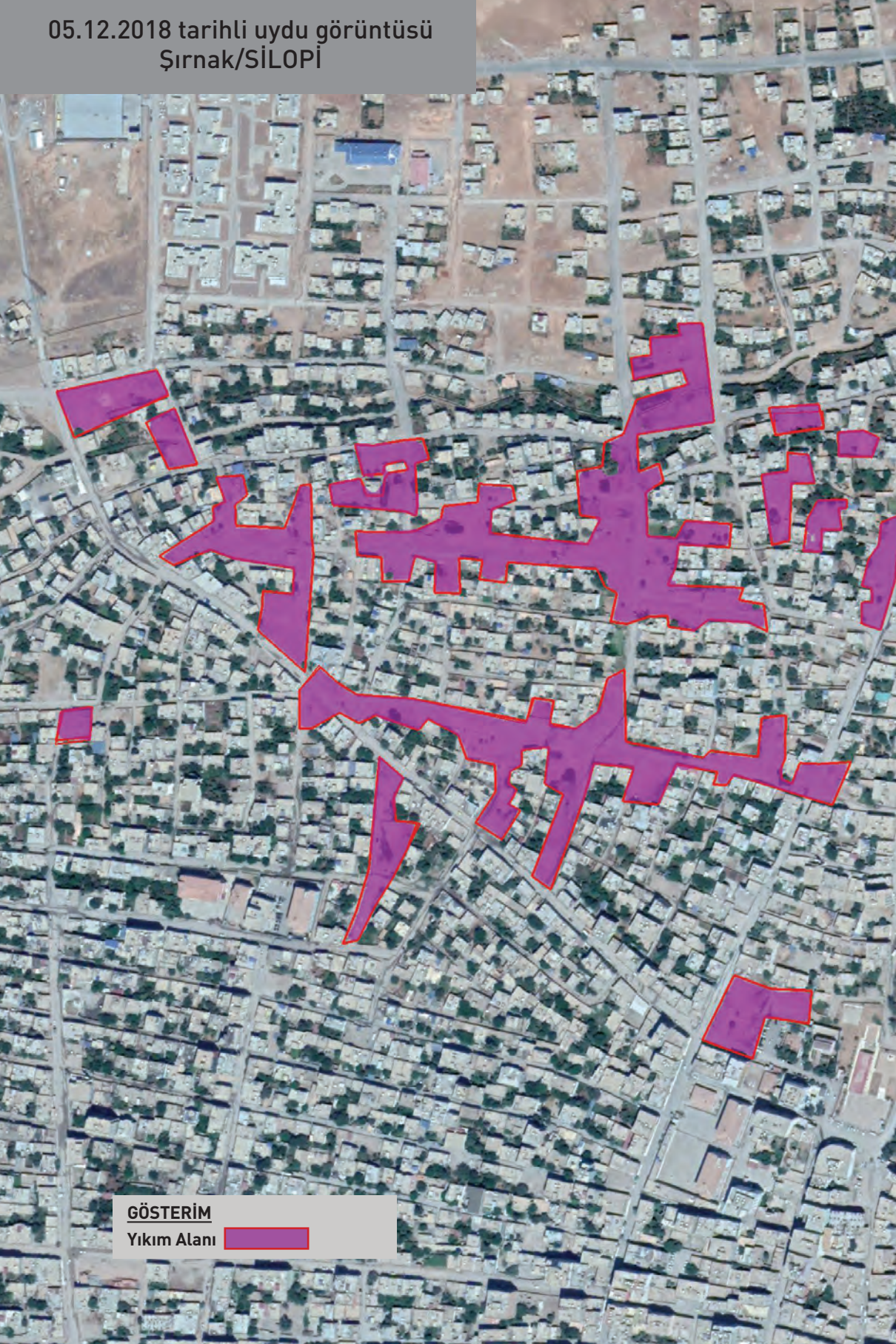
05.12.2018 tarihli uydu görüntüsü

SİLOPİ GENEL	
	YIKILAN
1 Katlı	299
2 Katlı	43
3 Katlı	7
4 Katlı	2
5 Katlı	0
6 Katlı	0
7 Katlı	0
8 Katlı	0
	351

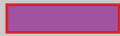
GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI

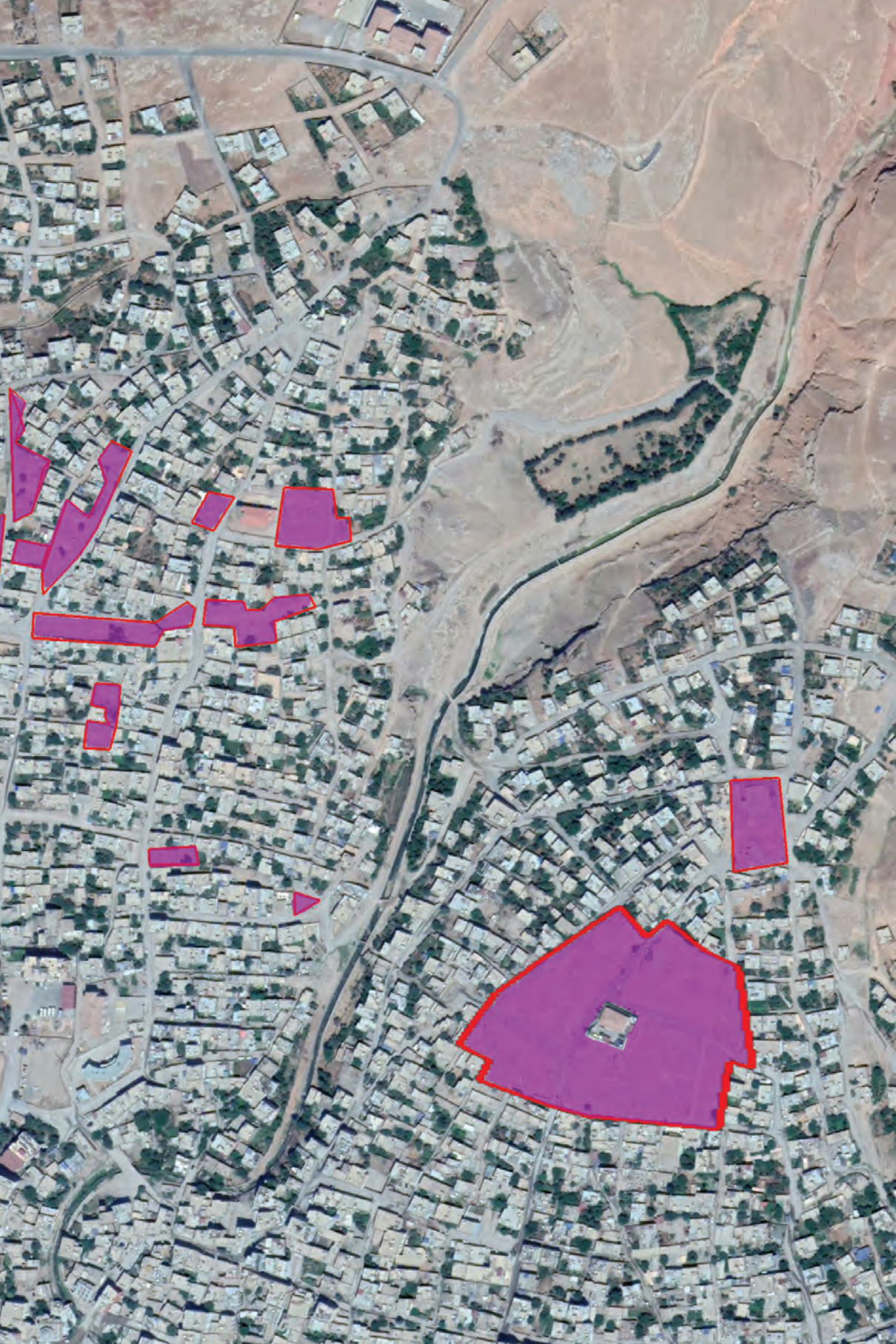
05.12.2018 tarihli uydu görüntüsü
Şırnak/SİLOPİ

GÖSTERİM

Yıkım Alanı

SUR

21 Mart 2013 tarihinde başlayan müzakere sürecinin, 2015 Temmuz ayında sona ermesinin ardından, 14 Ağustos 2015 tarihinde Sur'da özyönetim ilanı gerekçe gösterilerek, Diyarbakır Valiliği tarafından 6-7 Eylül, 13-14 Eylül, 10-13 Ekim tarihlerini kapsayan sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Daha sonrasında da aralıklı olarak 28-30 Kasım, son olarak da 2 Aralık (10 Aralık'da 1 günlük ara verildi) sokağa çıkma yasağı ilan edildi. 11 Aralık'da ilan edilen yasak bugün hala devam etmektedir. Çünkü Mart ayında operasyonların bittiği duyurulmasına rağmen yasağın ilan edildiği mahallelere iş makineleri ve müteahhitler dışında henüz kimse alınmamıştır. Yasağın ilan edildiği Cevatpaşa, Fatihpaşa, Dabanoğlu, Hasırlı, Cemal Yılmaz, Savaş mahallelerinin 2015 adrese dayalı nüfus verilerine göre nüfusu 22.323'tür. Yasakların ilan edilmesiyle birlikte bu nüfusun neredeyse tamamı yerinden edildi. 13 Ekim'de sona eren 2. yasaktan sonra bu mahallelerde TMMOB Diyarbakır İKK tarafından yürütülen çalışmada 706 işyeri ve konut hasar tespit çalışması yapılmış ve 693 yapının basit onarımlarla hasarının giderilebileceği 13 yapının ise detaylı incelenmesi gerektiği belirtil-

miştir. Bu aşamada henüz çatışmaların şiddetlenmediği ve ağır silahların devreye girmediği görülüyor. Bu süreç son yasak dönemi 2 Aralık tarihine kadar da bu düzeyde devam etmiştir. 2 Aralık tarihinde ilan edilen yasak ile birlikte Suriçi, güvenlik güçlerinin bütün ağır silahlarını kullandığı çok yıkıcı bir savaşın mekanı haline geldi. Bu dönemde sadece Anadolu Ajansı'nın ve kimi Özel Harekat sosyal medya hesaplarının paylaştığı görüntüler dışında yasaklı mahallelere dair hiçbir veriye ulaşma imkanı da maalesef olmadı. Bu görüntülerden tespit edebildiğimiz kadarıyla Kurşunlu Camii, Hacı Hamit Camii, Paşa Hamamı, Mehmet Uzun Evi, Ermeni Katolik Kilisesi, Dört Ayaklı Minare gibi kimi tescilli yapıların ağır hasarlı olduğu görüldü. Yapılan bütün açıklamalar, itirazlar, yazılı talepler, açılan davalara rağmen maalesef TMMOB Diyarbakır olarak alana girilemedi ve tahribatın artışının önüne geçilemedi. Bir askeri yöntem/taktik olarak emniyetin özellikle Hasırlı mahallesinde evleri yıkarak ağır zırhlı araçların içeri girişini sağlamaya çalışmasıyla birlikte artık Suriçi'nin yasaklı 6 mahallesinin haritadan silinmesi, yok edilmesi süreci başlamış oldu.

Sur

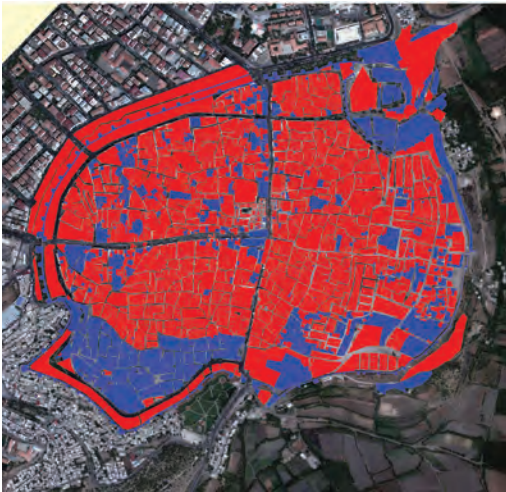
Sur

Kursunlu Camii

Sur'a dönük yürütülen askeri operasyon, 9 Mart 2016 tarihinde İçişleri Bakanlığı'nın resmi açıklamasıyla sona erdi. Toplamda 103 gün süren operasyon sırasında ağır tahribata uğrayan Suriçi her şeye rağmen, ciddi bir çalışmayla kurtarılabilir durumdaydı. Fakat operasyonların bitmesinin hemen ardından 21.03.2016 tarih ve 2016/8659 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27. Maddesine dayanılarak Suriçi'ndeki 7714 parselin 6292'si için Acele Kamulaştırma kararı alındı. Kalan parseller önceki kentsel dönüşüm sürecinde kamulaştırıldığı için bu karara dahil edilmemiştir. Acele kamulaştırma kararına dayanak olarak da 2012'de alınan 'Riskli Alan' kararı gösterildi fakat bu durumun kendisi de Kamulaştırma Kanunu'na aykırılık teşkil etmektedir.

21.03.2016 Tarih
2016/8659 Sayılı
Bakanlar Kurulunun
Acele Kamulaştırma
Kararıyla Oluşan
Parselasyon Durumu

- Karar Kapsamında Kamulaştırılan Parseller
- Daha Önce Kamulaştırılan Parseller

Şubat ayının sonlarına doğru zırlı araçların geçişini sağlamak için başlayan yıkım bu kararla birlikte bütün bir alanı kapsamaya başladı. Takip edebildiğimiz kadarıyla plansız ilerleyen bu yıkım çalışmaları, her ne kadar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı eliyle yürütülse de aslında alandaki tek yetkili mercinin Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü olduğu görülmüştür.

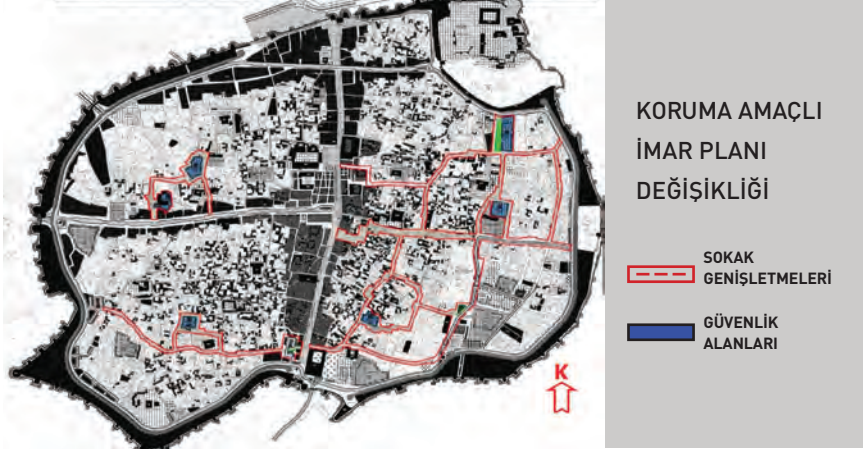
KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI

Yıkım süreci devam ederken, aralık 2016 da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2012 de hazırlanan Suriçi Koruma Amaçlı İmar Planı ile ilgili revize kararı aldı. Planda yapılan değişikliklere bakıldığında zaman da görüyoruz ki değiştirilen maddelerin en temel gerekçesi olarak "Güvenlik" öne çıkmaktadır. Revize planda, Sur içinde 6 adet karakol yapımı, yol genişletmesi gibi değişiklikler mevcuttur. Örneğin; Tahir Elçi'nin katledildiği Yenikapı Sokak (Dört Ayaklı Minare Sokağı), revize planda Yenikapı Caddesi olarak geçmektedir. Temelde inşa edilecek karakolları bir birine bağlayacak ring yolu olarak kurgulanan bu sokak genişletilmesi, Suriçi'nin kentsel sit olarak tescilini sağlayan sokak dokusunun kaybolmasına neden olacaktır.

2012 Koruma Amaçlı İmar Planı

Özellikle Alipaşa Mahallesi'nde bulunan 276 ve 277 nolu adaların tamamının mevcut koruma Amaçlı İmar Planlarında konut alanı olarak planlı olduğu, alanda 3'ü tescilli yapı olmak üzere 21 adet yapının bulunduğu görülmektedir. Plan değişikliğinde bu alanların mevcut özelliklerinin dikkate alınmadan "Resmi Kurum Alanı (Emniyet Hizmet Alanı) olarak planlanmıştır.

- Alipaşa Mahallesi'nde bulunan 276 ve 277 nolu adaların tamamının mevcut koruma amaçlı imar planlarında **Konut Alanı**,
- Fatih Paşa mahallesi'nde bulunan 647 No'lu adanın tamamının yürürlükte bulunan KAİP'da **Konut Alanı**,
- İskenderpaşa Mahallesi'nde bulunan 136 ada 24, 28, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 39,41, 70, 71,74, 75, 89, 106, 107, 109 no'lu parsellerin yürürlükte bulunan KAİP'de **Konut Alanı ve Park**,
- Melik Ahmet Mahallesi'nde bulunan 322 Ada 57 No'lu parselin yürürlükte bulunan KAİP'te "**Sosyal Tesis Alanı**,
- Fatih Paşa Mahallesi 189 Ada 20 No'lu parselin yürürlükte bulunan KAİP'da **İlköğretim Tesis Alanı**,
- Hasırlı Mahallesi 673 Ada 78, 79, 80, 84, 85, 86, 87, 88 No'lu Parsellerin yürürlükte bulunan KAİP'da **İlköğretim Tesis Alanı**, kaldırılarak **Emniyet Hizmet Alanı**'na dönüştürülmüştür.

Söz konusu KAİPD ile getirilen kararların tamamının sadece güvenlik odaklı gerekçelendirildiği ve bu gerekçelerle Suriçi'nin savunma odaklı geliştirildiği ve bu yaklaşım ile de planlama bir savunma aracına dönüştürülmektedir. Savunma odaklı yaklaşım diğer tüm değerleri de göz ardı etmekte ve genel şehircilik ilkelerine, disiplinler arası planlama esaslarına ve kamu yararına aykırılık teşkil etmektedir.

Tarafımızca yapılan tespitlere göre yeni açılacak yollar ve Emniyet Hizmet Alanları olarak ayrılan alanlar içerisinde 17 adet tescilli yapı, 42 adet Korunmaya Değer Geleneksel Yapı olmak üzere toplamda 976 adet yapının plan kararı ile yıkımı öngörülmektedir. (Mevcut durumda bu yapıların çoğunun yıktırılmıştır). Tescilli yapıların korunacağı iddia edilen bu planda, yeni yolların açılacağı ve Emniyet Hizmet Alanlarının kurulmasına ilişkin alınan kararlara rağmen, bu yapıların nasıl korunacağı ile ilgili bir açıklama bulunmamaktadır.

TMMOB Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu'nun Koruma Amaçlı İmar Plan değişikliği-ne ilişkin 17 maddeden oluşan itiraz raporundan bazı maddeler aşağıda sıralanmıştır;

3. Madde;

Söz konusu KAİPD ile getirilen kararların tamamının sadece güvenlik odaklı gerekçelendirildiği ve bu gerekçelerle Suriçinin savunma odaklı geliştirildiği ve bu yaklaşım ile de planlama bir savunma aracına dönüştürülmektedir. Söz konusu savunma odaklı yaklaşım diğer tüm değerleri de göz ardı etmekte ve genel şehircilik ilkelerine, disiplinler arası planlama esaslarına ve kamu yararına aykırılık teşkil etmektedir.

4. Madde;

Plan değişikliği açıklama raporu incelendiğinde söz konusu değişikliğin gerekçesinin güvenlik amacıyla yapıldığı açıkça belirtilmiş olup Sur içinin Dünyaya mal olmuş bir miras alanı olduğu ve kentsel dokuda yapılacak her bir müdahalenin geri dönüşü olmayacak kayıplar yaratacağı tamamen göz ardı edilmiştir. Plan raporu bu özelliği nedeniyle kendi içinde de son derece tutarsızlık göstermektedir. Raporun giriş kısmında kentin değerlerinden söz edilmekte iken, bu değerleri var eden kentliye karşı savunma odaklı işlevler önerilmekte, bu işlevleri yerine getirecek yapıların inşası için kentin özgün değerlerine zarar verilmekte, aynı zamanda da Dünya Miras Listesi'ne kabul edilmiş bir alanın evrensel niteliklerine aykırı bir yaklaşım gösterilmektedir.

7. Madde;

KAİPD Plan Uygulama Hükümlerinin 3.15 Maddesinde geçen ve Uygulama İmar Planları için tanımlanan "... planlama alanında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirlenen alanlarda hazırlanacak kentsel tasarım projeleri bu planın ekidir.

Bu plan ve hükümlerinde yer almayan uygulamaya dönük esaslar Kentsel Tasarım veya Mimari Projelerde belirlenir" hükmü, 3.31.1. Maddesinde geçen "Koruma amaçlı uygulama imar planı ile mimari proje arasında konunun gerektirdiği detaya bağlı olarak; 1/500 ve 1/200 veya 1/100 ölçeklerde hazırlanan uygulama ve yapım süreçlerinin belirtildiği projedir. Bu projede tescilli parseller dışında, plan değişikliğine konu olmaksızın yapı formlarının büyüklük, konum ve işlevleri belirlenir" hükmü ile 3.31.2. Maddesinde geçen "Planlama alanında Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenen tüm kapalı ve açık kullanım alanlarının uygulama süreci, planın eki olan Kentsel Tasarım Projesi doğrultusunda gerçekleştirilir" hükümleri mevcutta onaylı olmayan projeleri de bu planın eki olarak saymakta ve kentsel tasarım veya mimari projeleri herhangi bir onay durumu gerektirmeden çizen mimar/plancıların inisiyatifine bırakarak Suriçinde gerçekleştirilecek projelerin denetimsiz bir şekilde onaylı sayılmasına neden olmaktadır. Bu durum açıkça planlama ilke ve esaslarına aykırıdır.

8. Madde;

KAİPD Plan Uygulama Hükümlerinin 5.19.1. maddesinde belirtildiği üzere "... Bu alanlarda yapılacak olan hizmet binası, müstemilat ve çevre duvarları için Yençok:8m. dir." İbaresini geleneksel sokak dokusunun ve perspektifinin bozulmasına sebep olacaktır. Yapılması öngörülen karakolların bulunduğu bazı parsellerin cepheleri 100 metreyi bulan cephe uzunluğu ile yapı yüksekliği- yol genişliği oranı kentsel tasarım açısından uygun olmayacağı için sokağın ve komşu parsellerin güneş alma

süresi ve alanını doğrudan etkileyecektir. Buna ek olarak, dar sokaklardaki önerilen bu sağır cephe uygulamaları insan ölçeğinde olmaması sebebiyle sokağı kullananların psikolojisi üzerinde olumsuz etki yaratacaktır.

13. Madde;

Tarafımızca yapılan tespitlere göre yeni açılacak yollar ve Emniyet Hizmet Alanları olarak ayrılan alanlar içerisinde 17 adet tescilli yapı, 42 adet Korunmaya Değer Geleneksel Yapı olmak üzere toplamda 976 adet yapının plan kararı ile yıkımı öngörülmektedir. Tescilli yapıların korunacağı iddia edilen bu planda, yeni yolların açılacağı ve Emniyet Hizmet Alanlarının kurulmasına ilişkin alınan kararlara rağmen bu yapıların nasıl korunacağı ile ilgili bir açıklama bulunmamaktadır.

15. Madde;

Kentsel Tasarım Projeleri ile ilgili KAİPD’de üst ölçekte bütüncül hiçbir kararın alınmaması plan bütünlüğünün bozulmasına ayrıca KAİP’e bağlı kalmadan geleneksel kent dokusuna müdahale edilmesine sebep olmaktadır.

16. Madde;

KAİPD Plan açıklama raporunda yol değişiklikleri ve genişletmelerinin gerekçesi olarak “güvenlik, servis hizmetleri, yangına karşı itfaiye araçlarının, sağlık hizmetleri için ambulans araçlarının geçişini kolaylaştıracak yollar bulunmamaktadır” denilmektedir. Söz konusu KAİPD’de açılan yolların sadece plan değişikliği ile planlanan “Emniyet Hizmet Alanları”na hizmet ettiği görülmektedir. Ayrıca Sur içi gibi kadim bir kent dokusuna sahip olan yerleşmelerin itfaiye, ambulans gibi kamusal ihtiyaçları modern teknolojik çözümler üretilerek karşılanabileceken bu ihtiyaçlar gerekçe gösterilerek kentsel dokuya zarar verecek yıkımlar plan kararları ile meşrulaştırılmaktadır.

ÇATIŞMA SONRASI YIKIM

9 Mart 2016’da İçişleri Bakanı Efkân Ala’nın açıklamasıyla Sur’a dönük askeri operasyonlar resmen sona erdi. Bu tarihten sonra Suriçi’nin yıkım süreci de hız kazanmış oldu. Alanda süregelen ‘Sokağa Çıkma Yasağı’ kaldırılmadığı için bu döneme dair bütün teknik verileri uydu görüntüleri ve ‘Google Earth’ fotoğraflarından elde etmek durumunda kaldık. Bu söz konusu hava fotoğraflarından elde ettiğimiz verilere göre;

10.05.2016 tarihli uydu görüntüsü
Diyarbakır/SUR

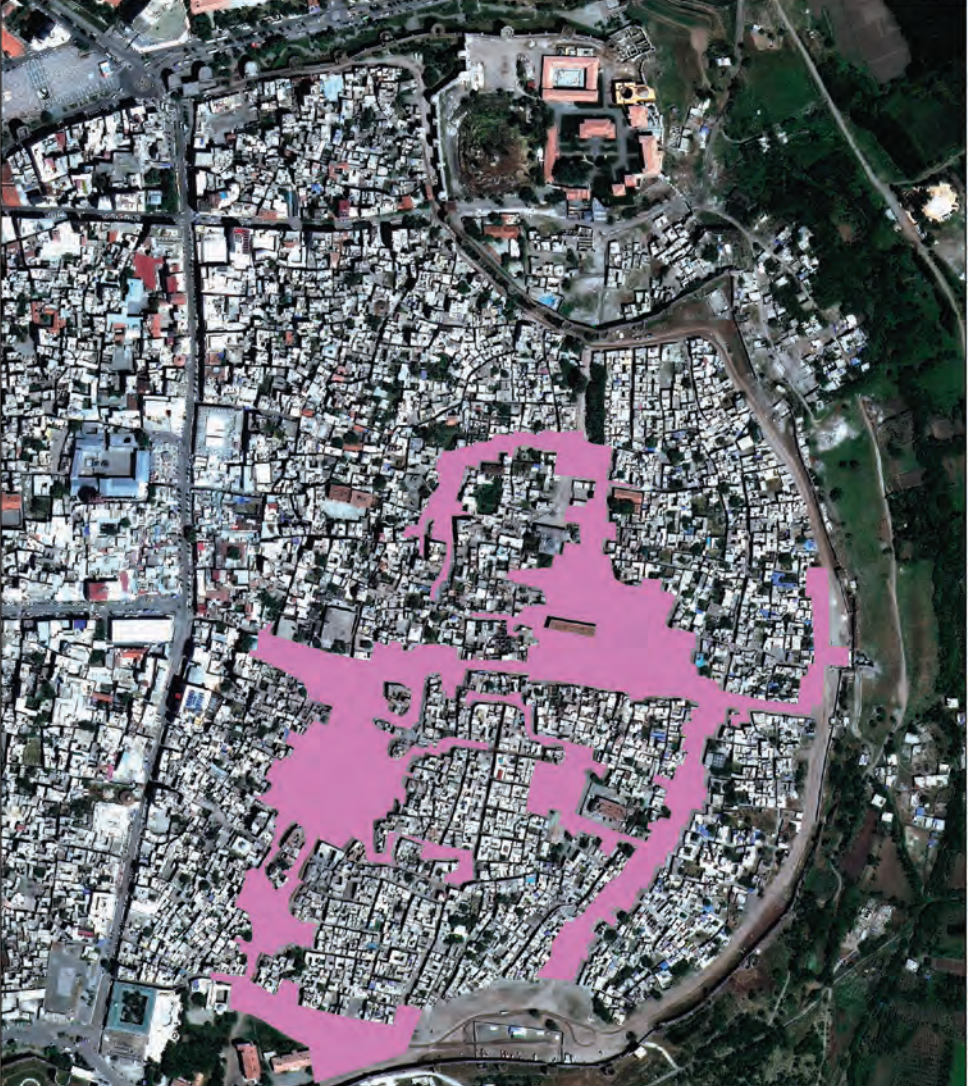

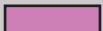

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

10.05.2016 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM

 10 Mayıs 2016 Yıkılan Alan

Suriçi Toplam Alanı : 148 Hektar

Yasaklı 6 Mahallenin Toplam Alanı : 75.3 Hektar

Yıkımın Gerçekleştiği Taralı Alan : 10.7 Hektar

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

10.05.2016 tarihli uydu görüntüsü

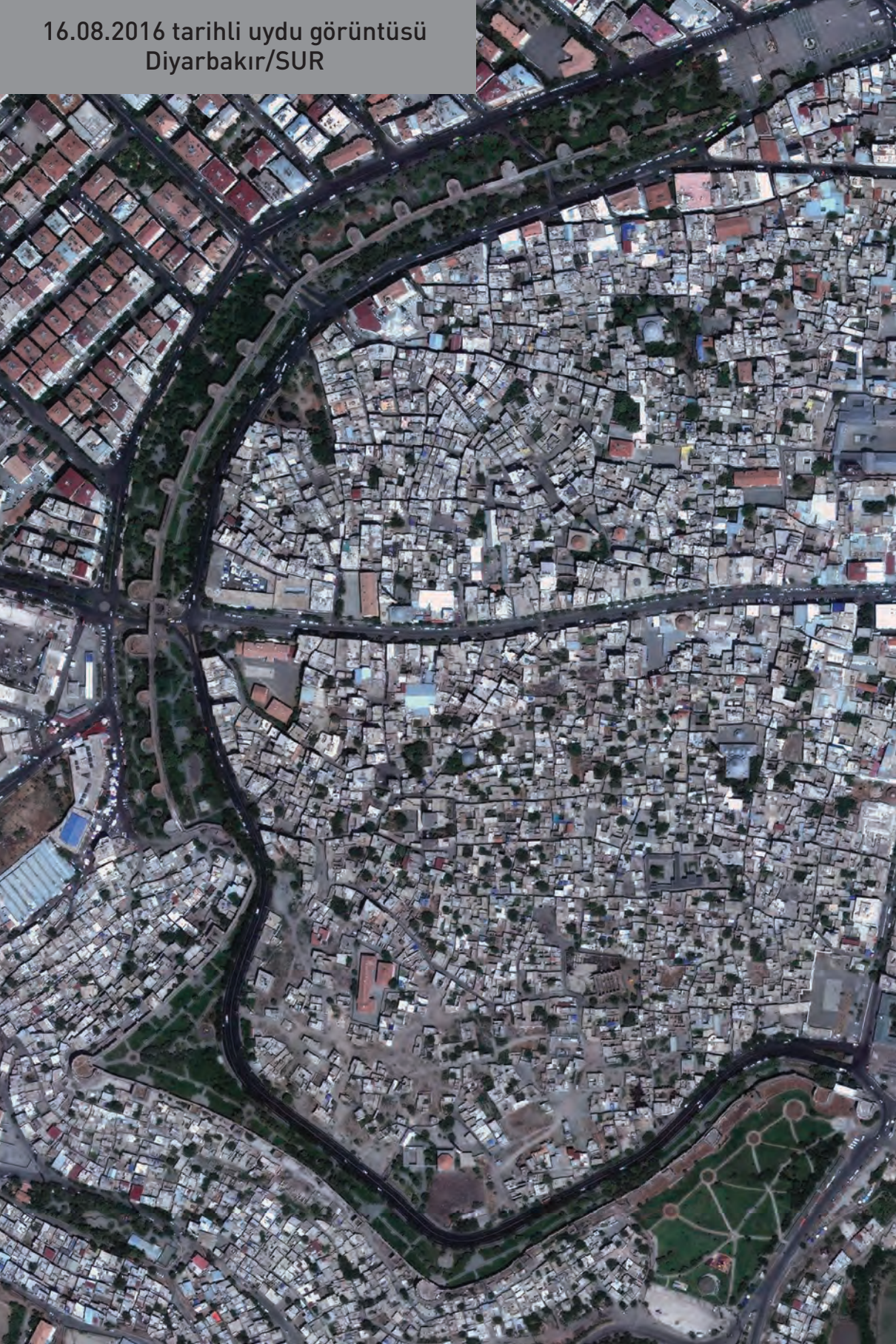
GÖSTERİM

- MAHALLE SINIRLARI
- YIKILMIŞ ALAN SINIRI
- YIKILMIŞ ALAN

- 1 KATLI
- 2 KATLI
- 3 KATLI
- 4 KATLI
- 5 KATLI
- 6 KATLI
- 7 KATLI
- 8 KATLI

Mahalle Adı	Yıkılan Yapı Sayısı	Hasarlı Yapı Sayısı
Hasarlı	347	119
Fatihpaşa	232	57
Cemal Yılmaz	128	13
Büyüç	52	45
Gabanoğlu	44	23
TOPLAM	802	257

16.08.2016 tarihli uydu görüntüsü
Diyarbakır/SUR

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

(16 Ağustos 2016 Tarihli Uydu Görüntüsü)

GÖSTERİM

- 10 Mayıs 2016 Yıkılan Alan
- 16 Ağustos 2016 Yıkılan Alan

Suriçi Toplam Alanı : 148 Hektar
Yasaklı 6 Mahallenin Toplam Alanı : 75.3 Hektar
Yıkımın Gerçekleştiği Taralı Alan : 20.3 Hektar

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

(16 Ağustos 2016 Tarihli Uydu Görüntüsü)

GÖSTERİM

- MAHALLE SINIRLARI
- YIKILMIŞ ALAN SINIR
- YIKILMIŞ ALAN

- 1 KATLI
- 2 KATLI
- 3 KATLI
- 4 KATLI
- 5 KATLI
- 6 KATLI
- 7 KATLI
- 8 KATLI

Mahalle Adı	Yıkılan Yapı Sayısı	Kalan Yapı Sayısı
Masulî	966	116
Fatihpaşa	351	67
Cemal Yılmaz	124	13
Savaş	83	46
Dabanoğlu	46	23
TOPLAM	1510	297

11.07.2017 tarihli uydu görüntüsü
Diyarbakır/SUR

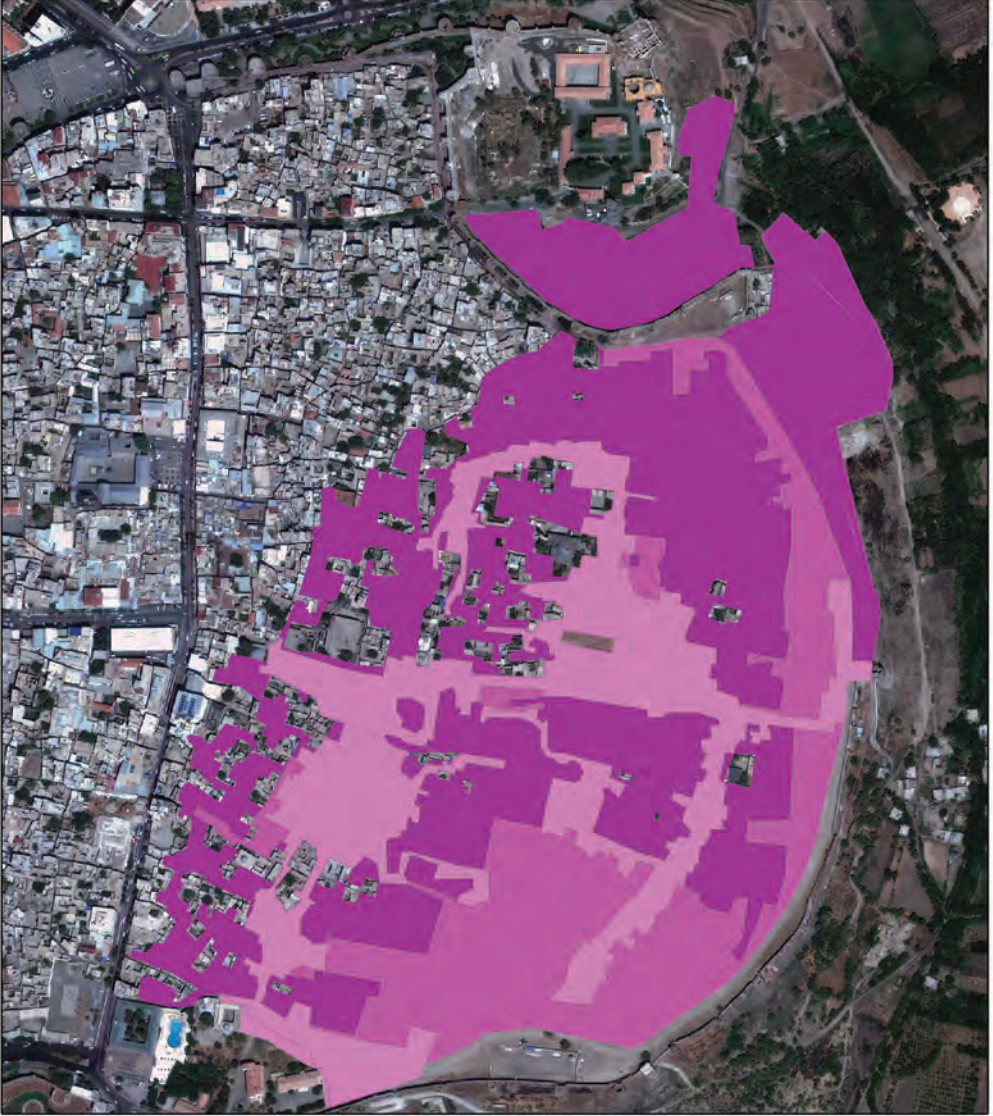

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

(11 Temmuz 2017 Tarihli Uydu Görüntüsü)

GÖSTERİM

- 10 Mayıs 2016 Yıkılan Alan
- 16 Ağustos 2016 Yıkılan Alan
- 11 Temmuz 2017 Yıkılan Alan

Suriçi Toplam Alanı : 148 Hektar
Yasaklı 6 Mahallenin Toplam Alanı : 75.3 Hektar
Yıkımın Gerçekleştiği Taralı Alan : 46.3 Hektar

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

(11 Temmuz 2017 Tarihli Uydu Görüntüsü)

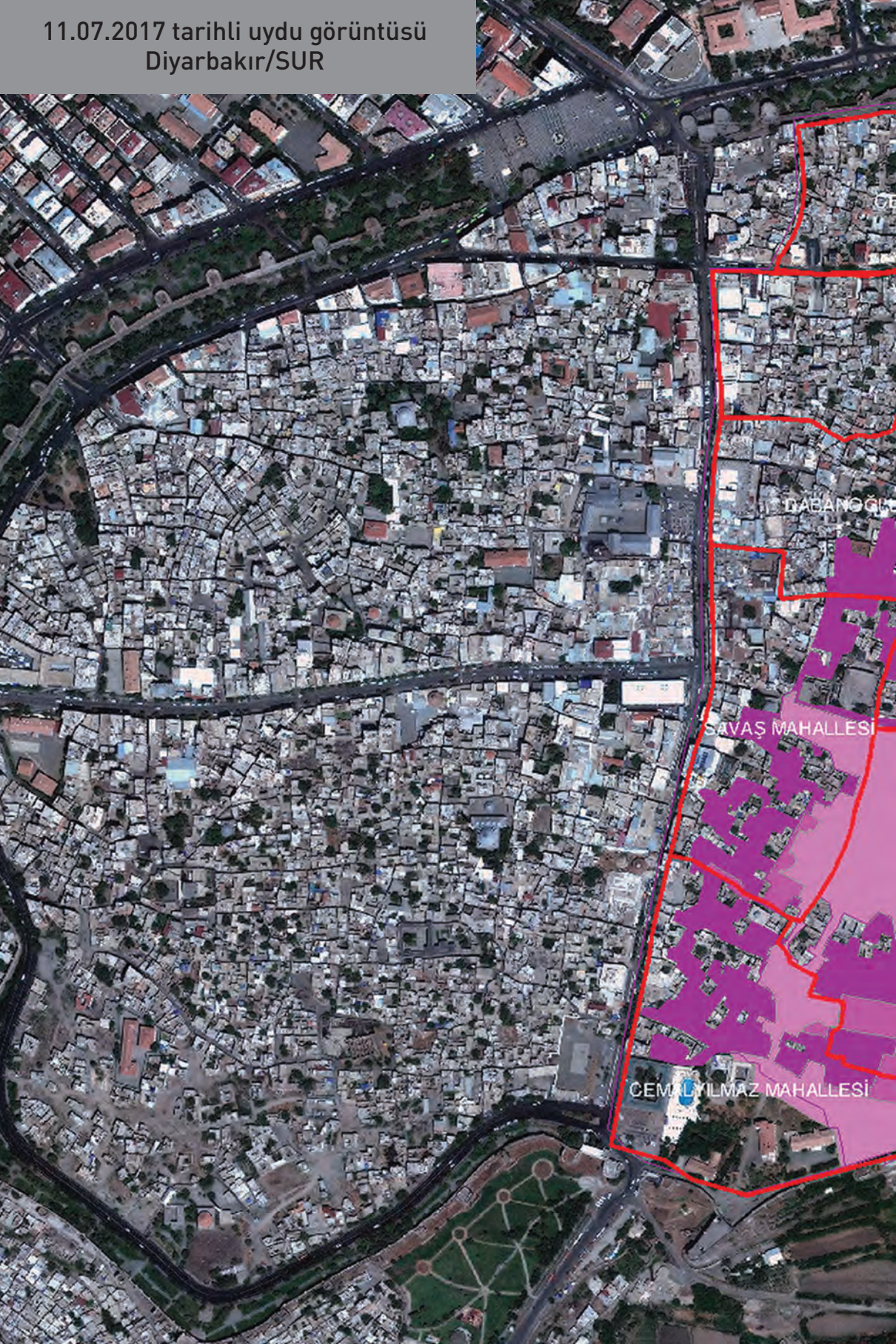
GÖSTERİM

- MAHALLE SINIRLARI
- YIKILMIŞ ALAN SINIR
- YIKILMIŞ ALAN

- 1 KATLI
- 2 KATLI
- 3 KATLI
- 4 KATLI
- 5 KATLI
- 6 KATLI
- 7 KATLI
- 8 KATLI

Surici Toplam Alanı: 148 Hektar
 Yasaklı 6 Mahallenin Toplam Alanı: 75.3 Hektar
 Yıkımın Gerçekleştiği Toplam Alan: 46.3 Hektar
 Yasaklı 6 Mahallenin alansal olarak %61'i
 Yapısal Olarak %72'si Yıkılmıştır.

11.07.2017 tarihli uydu görüntüsü
Diyarbakır/SUR

VATPAŞA MAHALLESİ

MAHALLESİ

FATİHPAŞA MAHALLESİ

HASIRLI MAHALLESİ

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR (11 Temmuz 2017 Tarihli Uydu Görüntüsü)

GÖSTERİM

DİYARBAKIR KALESİ	ÇEŞME	ANITSAL YAPILAR
ARKEOLOJİK ALANLAR CAMİ,	MÜZE (1.GRUP)	SİVİL MİMARİ YAPILAR
MESCİT VE TÜRBELER	KAMU YAPILARI (1. GRUP)	ÇEVRESEL DEĞERLİ YAPILAR
HANLAR	KİLİSE HAVRA	HASARLI YAPILAR
HAMAM	TESCİLLİ ÇARŞILAR	KİSMİ YIKILAN YAPILAR
		YIKILAN YAPILAR

* YIKILAN TESCİLLİ YAPI SAYISI: 40 - YIKILAN TESCİLLİ DEĞER YAPI SAYISI: 247

* Yıkım alanına halen giriş yasağı uygulandığından bu verilere harita üzerinden ulaşılmıştır.

KISMEN VEYA TAMAMEN YIKILAN TARİHİ YAPILAR

MAHALLE	YAPI
Savaş Mah.	Hacı Hamit Cami
Hasırlı Mah.	Ermeni Katolik Kilisesi
Hasırlı Mah.	Mehmet Uzun Evi
Cemal Yılmaz Mah.	Cumhuriyet İlköğretim Okulu
Fatih Paşa Mah.	Süleyman Nazif İlköğretim Okulu
Hasırlı Mah.	Büyükşehir Belediye Çamaşırhanesi
Cemal Yılmaz Mah.	Hocaoğlu Cami
Fatih Paşa Mah.	Zincir Kıran Türbesi
Fatih Paşa Mah. Hasırlı Mah.	Çeşmeler (3 adet)

HASAR GÖREN TARİHİ YAPILAR

MAHALLE	YAPI
Hasırlı Mah.	Arapşeyh Cami
Cemal Yılmaz Mah.	Saloş Cami
Savaş Mah.	Diyarbakir Evi
Cami Kebir Mah.	Ulu Cami
Savaş Mah.	Eski Muş Oteli
Dabanoğlu Mah.	Şehzadeler Konağı
Fatih Paşa Mah.	Çardaklı Hamamı
Fatih Paşa Mah.	Yenikapı Sağlık Ocağı
Hasırlı Mah.	Paşa Hamamı
Savaş Mah.	Sodes Kreşi
Fatih Paşa Mah.	Kurşunlu Cami
Savaş Mah.	Dört Ayaklı Minare
Savaş Mah.	Şeyh Mutahhar Cami
Cemal Yılmaz Mah.	Protestan Kilisesi
Savaş Mah.	Sur Giragos Kilisesi
Savaş Mah.	Marpentyum Keldani Kilisesi
Cemal Yılmaz Mah.	Hüsrev Paşa Cami
Dabanoğlu Mah.	Nasuh Paşa Cami
Dabanoğlu Mah.	Yavuz Selim İlköğretim Okulu
Fatih Paşa Mah.	Esmâ Ocak Evi
Ziya Gökalp Mah.	Dengbej Evi
Dabanoğlu Mah.	Kadı Cami
Dabanoğlu Mah.	İbrahim Bey Cami

YIKIMDAN SONRA ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞININ İNŞA ETTİĞİ YAPILAR

4 Ocak 2017'de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın resmi temel atma töreni ile startına başlanan yeni yapılar ilk olarak Hasırlı Mahallesinde yükselmeye başladı. Koruma Amaçlı İmar Planı gereğince Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun onayına sunulması gereken projeler, hiçbir denetimden geçmeden uygulanmaya başladı. Mimarlar Odası Diyarbakır Şubesi'nin Kurul'a yazdığı 14.08.2017 tarih ve 17/314 sayılı onaylanan projelere ilişkin bilgi yazısına 21.08.2017 tarihinde Kurul tarafından verilen cevabi yazısında herhangi bir projenin kendilerinin onayından geçmediği belirtiliyor. 11.07.2017 tarihli hava fotoğrafında ise yeni yapıların inşa edildiği net bir biçimde görülmektedir.

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
DİYARBAKIR KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 44821064/168-24/2
Konu : Diyarbakır İli, Sur İlçesi, Hasırlı Mah.
Yeni Yapılan Yapılara İlişkin.

DİYARBAKIR
21.08.2017

TMMOB DİYARBAKIR MİMARLAR ODASI

İLGİ: 14.08.2017 tarih ve 17/314 sayılı yazınız.

Diyarbakır İli Sur İlçesi Hasırlı Mahallesinde Müdürlüğümüze yaptırılan yer yapılar ile ilgili Kurulumuzca onaylanan kaç proje olduğu hakkında odanıza bilgi verilmesin ilişkin ilgi yazı incelenmiştir.

Diyarbakır İli Sur İlçesi Hasırlı Mahallesinde yaptırılan yeni yapılarla ilgili Müdürlüğümüze iletilen ve Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanan herhangi bir proje bulunmamaktadır.

Bilgilerinize rica ederim.

Mehriban KARAASLAN
Bölge Kurulu Müdürü

Konuya ilişkin TMMOB Mimarlar Odası Diyarbakır Şubesi'nin 29.06.2017 tarihinde yeni yapılara dair açıkladığı aykırılıklar raporu;

* KAİP'e göre özellikle yapıların sokak cephelerinde var olan geleneksel özelliklerin korunmasını sağlayacak önlemler alınacaktır. Sokakların kültürel değerini öne çıkaran özgün sokak döşemesinin bulunduğu alanlar korunmalı ve yeni yapılarda avlu duvarlarının özgün malzeme ve örme tekniğine uygun biçimde yapılması gerekirken, dikkate alınmadığı ve kesme bazalt taş ile avlu duvarının kaplandığı görülmüştür.

*KAİP'e göre 'Sur'un çıkmaz sokakları dokunun önemli bir özelliği olduğundan korunmalıdır' ancak böyle bir özen gösterilmemektedir.

* KAİP parselde var olan avlular, avlu duvarları, zemin kaplamaları, merdivenler, kapılar, havuzlar ve kuyuların da korunmasını öngörmektedir ancak böyle bir koruma anlayışı görülmemektedir.

* KAİP'e göre her parselde 1 adet cumba olmalıyken, yeni yapılan evlerde çok sayıda cumba yapıldığı görülmüştür.

* KAİP'e göre dar sokaklarda mahremiyet gereği, cumbanın sağ ve solunda pencere olması gerekirken yeni yapılan evlerde cumbanın ön cephesine de pencere yapıldığı görülmüştür.

* KAİP'e göre pencereler kemerli ve kemerlerin de üst noktasında kenet taşı olmalıyken yeni evler kaplama bazalt olduğundan kenet taşları yapılmamıştır

* KAİP'e göre şu an yapılan evlerde bodrum kat olmamalıyken yeni evlerde bodrum kat yapılmıştır.

* KAİP'e göre parsel sınırı korunmalıyken yeni evlerde parsel sınırı düz geçilmektedir yani parsel sınırı yer yer korunmamaktadır.

* KAİP'e göre avlu sınırı korunmalıyken yeni planlarda yer yer avlular küçültülmektedir.

* KAİP'e göre korunması gereken avlulardaki ağaç, havuz ve kuyular gibi, dokunun önemli öğeleri ortadan kaldırılmıştır.

* Eski Diyarbakır evlerinde Avlu giriş kapısı üstünde markiz bulunurken yeni evlerde yapılmamıştır.

* Eski Diyarbakır evlerinin damında parapet bulunmazken yeni yapılarda parapet yapılmaktadır.

* Eski evlerde killi toprak olan dam döşemesi, KAİP'e göre ya aynı malzeme olmalı ya da uygun bir malzeme kullanılmalıyken, yeni yapılarda damın döşemesi betonarme yapılmakta ve üstü bazalt ile kaplanmaktadır.

Yeni Sur Evi

Yeni Sur Evi

Yeni Sur Evi

ALİPAŞA-LALEBEY KENTSEL DÖNÜŞÜM SÜRECİ

4 Eylül 2007'de TOKİ ve Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi arasında imzalanan ön protokol 'Diyarbakır Tarihi Sur Koruma Bandı' Kentsel Yenileme (Gecekondu Dönüşüm) Projesi' başlığıyla hazırlandı. Bu protokol kapsamında 452 hak sahibi tespit edilmiş ve TOKİ'den yapılan açıklama ile bu projenin gerekçesi olarak 'tarihi Sur bandı çevresindeki gecekonduların tasfiyesi ve koruma amaçlı imar planının uygulanması' belirtilmişti. Bu ön protokolün imzalanmasının ardından projenin kapsamı genişledi ve 31 Mart 2008'de 'Diyarbakır Ali paşa ve Lale bey Mahallesi Kentsel Yenileme(Gecekondu Dönüşüm) Projesi' başlığıyla dönemin Diyarbakır Valiliği ve TOKİ arasında bir protokol imzalandı. Akabinde bu her iki projenin de 'sağlıklı' yürütülebilmesi için 14 Ekim 2009'da Diyarbakır Valiliği, TOKİ, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ve Sur Belediyesi'nin katılımıyla son ortak protokol imzalandı. Bu protokol ile Ali Paşa ve Lale bey mahallelerinde tespit edilen 824 hak sahibi ile toplamda 1276 hak sahibinin, yani hanenin Sur içinden tasfiyesi süreci başlamış oldu. Bu protokole göre Suriçi'ndeki kamulaştırma ve yıkım işlemleri Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülecek, TOKİ, Çöl güzeli mevkiinde, 2 etap halinde toplam 1272 konut inşa edecekti. 2009 yılında imzalanan bu son protokolün hayata geçmesi 2012 yılına kadar Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlanması süreci ile beklemek durumunda kaldı. 2012'de Koruma Amaçlı İmar Planı'nın onaylanması sonrası Sur'da yıkım işlemleri başlamış fakat özellikle Ali paşa, Lale bey mahallelerinde yaşayan vatandaşların TOKİ'nin anlaşma teklifini reddetmesi ve tasfiyeye karşı direnmesi üzerine proje yarıda kaldı. Büyükşehir Belediyesi de daha sonra, yürütülen projenin Sur halkının menfaatlerini gözetmediği gerekçesiyle protokolü tek taraflı olarak durdurdu.

Ali Paşa-Lale Bey Mahallesi Yıkım Başlangıcı

Kentsel dönüşüm kapsamında yıkılan yapılar

21.03.2016 tarih ve 2016/8659 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27. Maddesine dayanılarak Suriçi'ndeki 7714 parselin 6292'si için Acele Kamulaştırma kararı alınmasının ardından Alipaşa ve Lalebey Mahalleleri'nin de yıkımı tekrar gündeme geldi. 23 Mayıs 2017'de başlayan yıkım Alipaşa ve Lalebey Mahallelerindeki nüfusun tamamının zorla yerinden edilmesi sürecinin de başlangıcı oldu.

Ali Paşa-Lale Bey Mahallesi Yıkım Süreci

Ali Paşa-Lale Bey Mahallesi Zorla Bosaltma

Fotoğraf: Fatma ÇELİK

ŞIRNAK

Şırnak il 6 ilçe merkezi 11 mahalleden oluşmaktadır. 14 Mart 2016 Pazartesi günü Şırnak Valiliği'nin internet sitesinden yaptığı duyuruyla ilan edilen sokağa çıkma yasağı 8 ay sonra 14 Kasım 2016'da kısmen(22.00-05.00 saatleri arasında geçerli olmak üzere) kaldırılmıştır. 8 Şubat 2017 de ise yasağın saatlerinin 23:00 ile 02:30 saatleri arasında alındığı, valiliğin internet sayfasından ilan edilmiştir. Askeri operasyonların 3

Haziran 2016'da sona erdiği açıklanmasına rağmen sokağa çıkma yasağı kısmi de olsa 10 Nisan 2017 tarihine kadar devam etmiştir. Toplamda 391 günlük bir sokağa çıkma yasağı uygulaması yapıldığı tespit edilmiştir.

Bu süre zarfında 64 bin kişi zorla yerinden edilmiştir. Hayatını kaybeden kişi sayısı net olarak tespit edilememiştir.

Operasyonların bitmesinin ardından kentte arama-tarama faaliyeti adı altında yoğun bir şekilde başlatılan yıkım çalışmaları geri dönüşü olmayan tahribatlar yarattığı, kentin 7 mahallesinin (Aydınlıkevler mh. İsmetpaşa mh. Cumhuriyet mh. Gazipaşa mh. Bahçelievler mh. Vakıfkent mh. Yeşilyurt mh.) neredeyse tamamen ortadan kaldırıldığı görülmüştür. Yıkımların, yasaklar süresince ve sonrasında da aralıksız şekilde sürdürülmesi, birçok ailenin evlerine ulaşmasına, içeride bulunan eşyalarını almalarına engel olmuştur.

Şırnak

Şırnak

Yine nüfusun temel yaşamsal ihtiyacının giderilmediği elektrik ve su kesintilerinin yaşandığı, bu sebeple de halkın kentten ayrılmak zorunda kaldığı görülmüştür. Kenti terk etmek istemeyen ve koşulları elvermeyen yaklaşık 200 ailenin kent yakınlarında yaklaşık 6 aylık süre boyunca çadırlarda yaşadığı daha sonrasında güvenlik güçleri tarafından bu çadırlardan zorla çıkartılmıştır.

Şırnak

Bütün bu yaşanan süreçlerde kente herhangi bir şekilde ulaşmak, yerinde tespitler yapmak pek mümkün olmamıştır. Alanda hiçbir tespit yapılmadan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın talebiyle Bakanlar Kurulu tarafından 01/08/2016 tarihinde kentin 5 mahallesine(Cumhuriyet, Gazipaşa, İsmetpaşa, Yeni ve Yeşilyurt mh.) ilişkin alınan 'Riskli Alan' kararı dayanaksız ve hukuk dışıdır. Şöyle ki; mahallelerde yıkım çalışmalarının başlamasından sonra bu karar alınmış ve yıkımlara zemin hazırlanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte yıkımların gerçekleştirildiği alan, riskli alan ilan edilen mahallelerin dışında da devam etmiştir. Yine ablukaların sürdüğü diğer kentlerde de görüldüğü üzere, yıkım çalışmaları hiç hasar görmemiş, çatışmaların yaşanmadığı mahallelere dönük de sürdürülmüştür.

Şırnak-Yeni TOKİ Evleri

Kazım Sıkıcı 1/25000

Şırnak İl, Merkez İlçe, Cumhuriyet, Gazipaşa, İsmetpaşa, Yeni ve Yeşilyurt mahalleleri içerisinde bulunan ve 40/1 bonolu bir katmanlı sınırlanmış yerleşim alanı riskli alan olarak belirlenmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca 26/7/2016 tarihli ve 6844 sayılı kararname, 4309 sayılı Alan Riski Akademi Alanların Düzenlenmesine İlişkinde Kanunun 7'inci ve ek 1'inci maddelerine göre Bakanlar Kurulu'nun 13/7/2016 tarihindeki kararı gereğince;

Besp Tesisleri KIBDOĞAN
CUMHURBAKANLIĞIBesp Tesisleri
Besp Tesisleri

N. C. KIBİLE	N. İBİRAK	N. HALEFİNİS	N. İ. HEMER
Mahalleler Yerleşimi	Mahalleler Yerleşimi	Mahalleler Yerleşimi	Mahalleler Yerleşimi
N. K. SİYAH	N. İ. İBRAHİM	N. K. İBRAHİM KAYI	İ. Ç. ÇİÇEK
Mahalleler Yerleşimi	Mahalleler Yerleşimi	Yeni ve Yeşilyurt Yerleşimi	Yeni ve Yeşilyurt Yerleşimi
N. İ. İBRAHİM	N. İ. İBRAHİM	N. Ç. ÇİÇEK	N. Ç. ÇİÇEK
İsmetpaşa Mahalleler Yerleşimi	İsmetpaşa Mahalleler Yerleşimi	İsmetpaşa Mahalleler Yerleşimi	İsmetpaşa Mahalleler Yerleşimi
N. İ. İBRAHİM	N. İ. İBRAHİM	N. İ. İBRAHİM	N. İ. İBRAHİM
Yeni ve Yeşilyurt Mahalleler Yerleşimi	Yeni ve Yeşilyurt Mahalleler Yerleşimi	Yeni ve Yeşilyurt Mahalleler Yerleşimi	Yeni ve Yeşilyurt Mahalleler Yerleşimi
N. İ. İBRAHİM	N. İ. İBRAHİM	N. İ. İBRAHİM	N. İ. İBRAHİM
Yeni ve Yeşilyurt Mahalleler Yerleşimi	Yeni ve Yeşilyurt Mahalleler Yerleşimi	Yeni ve Yeşilyurt Mahalleler Yerleşimi	Yeni ve Yeşilyurt Mahalleler Yerleşimi

1/25000 TARIHİLİ VE 26/6/2016 SAYILI KARARNAMENİN EKİ

RİSKLİ VE KOORDİNAT LİSTESİ

KAYIT NO: 1/25000

ŞIRNAK İLİ MERKEZ İLÇESİ
CUMHURİYET, GAZİPAŞA, İSMETPAŞA, YENİ VE YEŞİLYURT MAHALLELERİ
RİSKLİ ALAN SİNYERKİSİŞIRNAK İLİ MERKEZ İLÇESİ
CUMHURİYET, GAZİPAŞA, İSMETPAŞA, YENİ VE YEŞİLYURT MAHALLELERİ
RİSKLİ ALAN KOORDİNAT LİSTESİ

No	X	Y	No	X	Y	No	X	Y
1	530115.000	4200000.000	1	530115.000	4200000.000	1	530115.000	4200000.000
2	530115.000	4200000.000	2	530115.000	4200000.000	2	530115.000	4200000.000
3	530115.000	4200000.000	3	530115.000	4200000.000	3	530115.000	4200000.000
4	530115.000	4200000.000	4	530115.000	4200000.000	4	530115.000	4200000.000
5	530115.000	4200000.000	5	530115.000	4200000.000	5	530115.000	4200000.000

PROJEKSİYON : UTM (3 DERECE)
DATUM : TRF96
D.G.M. : 42

SAYFA : 1/2

ŞIRNAK İLİ MERKEZ İLÇESİ
CUMHURİYET, GAZİPAŞA, İSMETPAŞA, YENİ VE YEŞİLYURT MAHALLELERİ
RİSKLİ ALAN KOORDİNAT LİSTESİ

No	X	Y	No	X	Y	No	X	Y
1	530115.000	4200000.000	1	530115.000	4200000.000	1	530115.000	4200000.000
2	530115.000	4200000.000	2	530115.000	4200000.000	2	530115.000	4200000.000
3	530115.000	4200000.000	3	530115.000	4200000.000	3	530115.000	4200000.000
4	530115.000	4200000.000	4	530115.000	4200000.000	4	530115.000	4200000.000
5	530115.000	4200000.000	5	530115.000	4200000.000	5	530115.000	4200000.000

PROJEKSİYON : UTM (3 DERECE)
DATUM : TRF96
D.G.M. : 42

SAYFA : 2/2

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

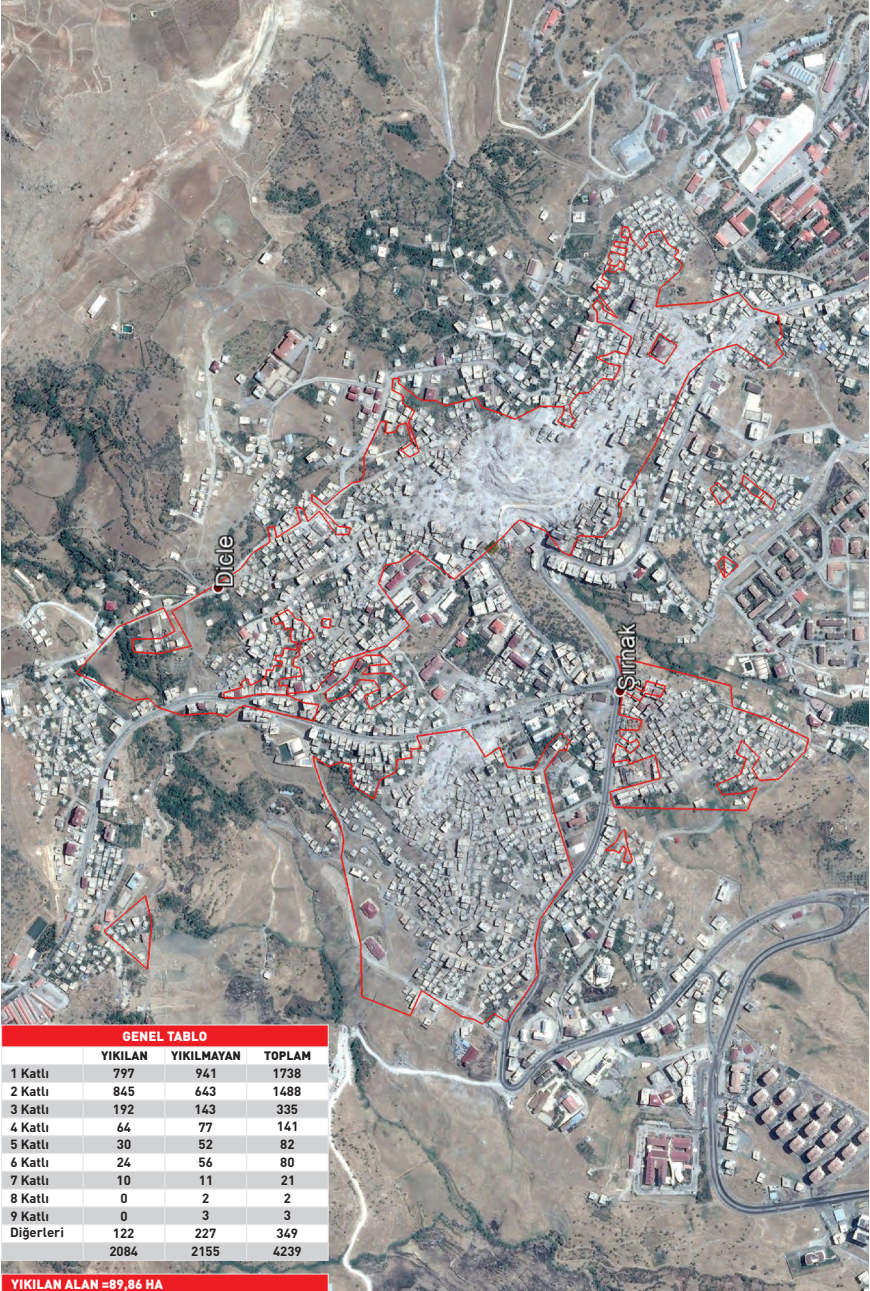
06.11.2013 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

29.08.2016 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI

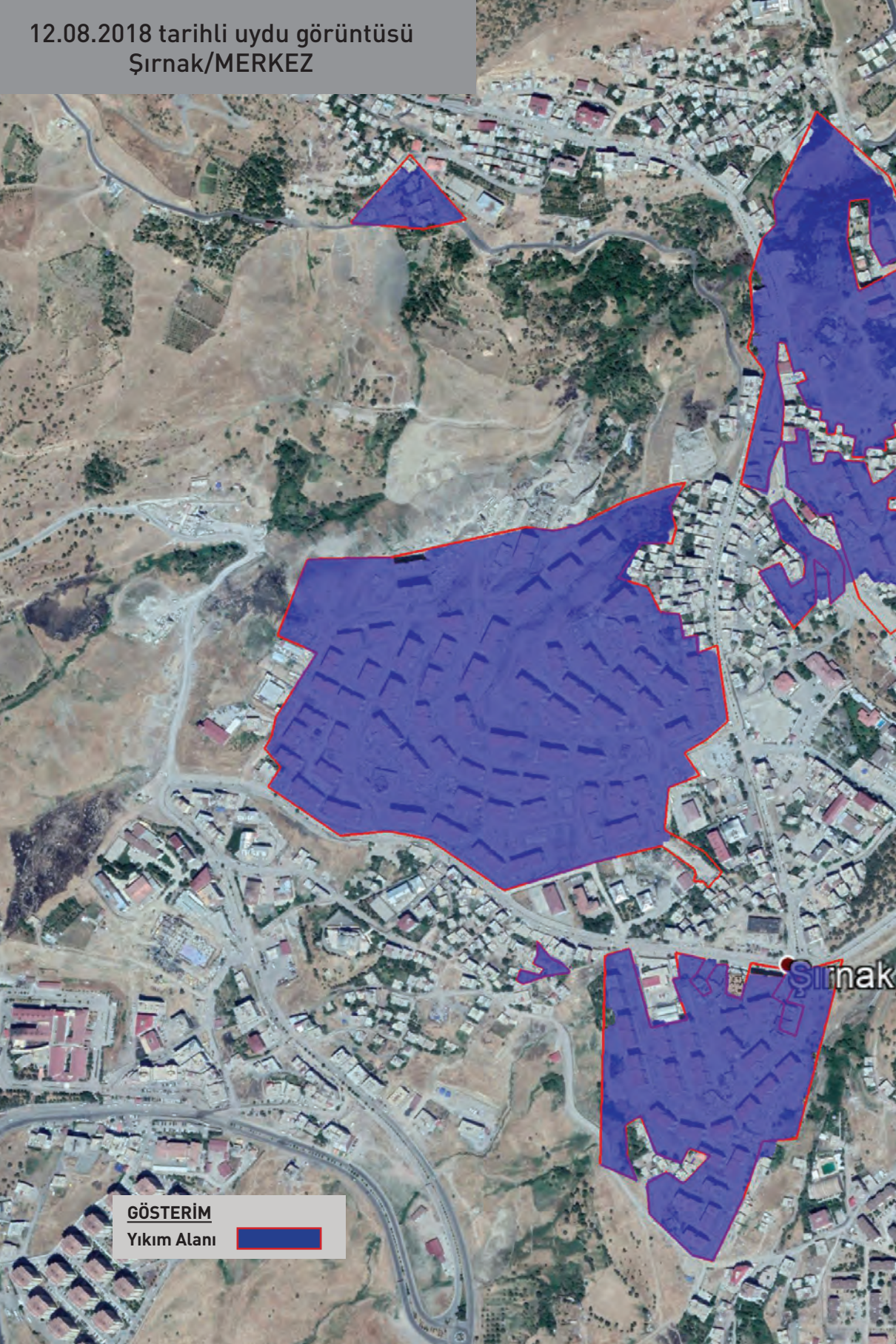
YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

12.08.2018 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

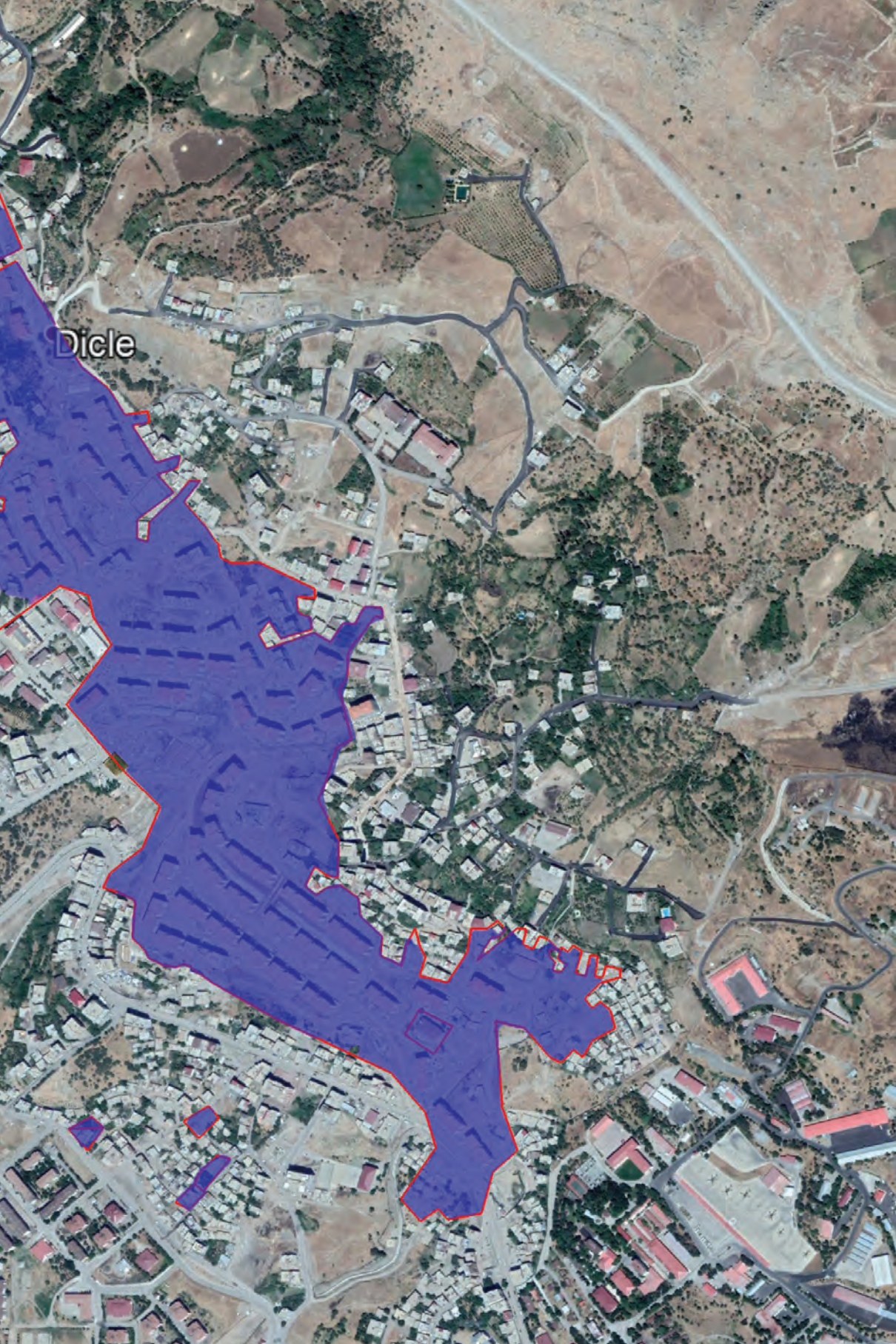
12.08.2018 tarihli uydu görüntüsü
Şırnak/MERKEZ

GÖSTERİM

Yıkım Alanı

Dicle

YÜKSEKOVA

Yüksekova ilçesi 17 mahalle ve 58 köyden oluşmaktadır. İlk olarak 26 Ağustos 2015 tarihinde sokağa çıkma yasağının ilan edildiği ilçede, daha sonra aralıklarla 10 Eylül 2015, 20 Kasım 2015, 07 Aralık 2015 tarihlerinde sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Bu ablukalar sırasında 5 sivil yurttaş(Ersin Aydın(37), Naim Nuyan(29), M. Reşit Arıcı(17), Fetah Es(37) ve Yakup Babat(24)) yaşamını yitirmiştir. Son olarak 13 Mart 2016 günü saat 22.00'da geçerli olmak üzere ilan edilen sokağa çıkma yasağı 79 günün ardından 30 Mayıs 2016 tarihinden itibaren saat 06.00-20.00 saatleri aralığında kısmi olarak kaldırılmıştır. Yasağın

sürdüğü 79 gün boyunca ilçeye herhangi bir şekilde ulaşmak, sağlıklı bilgi almak, duruma ilişkin net bir tespitte bulunmak mümkün olmamıştır. Ayrıca ilçe merkezi dışında, ilçeye bağlı Vezirli Köyü ve Çimenli mezrasında 30 Mart 2016 günü ilan edilen yasak da 30 Mayıs 2016 tarihine kadar aralıksız sürmüştür. 79 gün süren son abluka sürecinde ilçede yaşanan çatışmalarda kullanılan ağır silahlar ve güvenlik güçlerinin ablukaların yaşandığı diğer kentlerde uyguladığı yöntemlerin bir benzeri olarak yıkıma yönelmesi, 79 günün sonunda ilçede büyük bir enkaz yaratmıştır.

Bu abluka sürecinde yaşanan çatışmalarda kimliği belirlenen 39, Erzurum ATK'dan (Adli Tıp Kurumundan) güvenlik güçleri tarafından alınarak Kimsesizler Mezarlığına defnedilen 51, 3 Haziran'da bulunan 1 cenaze ve daha önceki ablukalarda yaşamını yitiren 5 kişi ile birlikte Ağustos 2015'den beri uygulanan ablukalarda ilçede toplam 96 yurttaş yaşamını yitirmiştir.

Yine ablukanın hemen ardından ilçede hasar tespit çalışması yürüten İnşaat Mühendisleri Odası Van Şubesi'nin açıkladığı hasar tespit verilerine göre Yüksekova'da az hasarlı 3193, ortahasarlı 647, ağır hasarlı 787, yıkık 867, yanmış 1336 bina-konut olduğu belirtilmektedir. TÜİK verilerine göre, Yüksekova'da 70 bin 497 yurttaşın yaşadığı belirtilen raporda, kullanılamaz olarak nitelendirilebilecek yapılar göz önüne alındığında, halkın yüzde 35'nin evsiz durumda olduğu vurgulanmıştır. Raporda ayrıca,

"Burada orta hasarlı binaların çoğu yanan binalardan oluştuğu için maliyet analizleri yapıldıktan sonra bu orta hasarların çoğu da ağır hasara dönecektir. Bunları da hesaba kattığımız zaman toplam 3637 adet kullanılamaz konut mevcuttur. Yine TÜİK verilerine göre, Yüksekova'da bir aile altı buçuk olarak hesaplanmıştır, 23.640 kişi bir nevi evsiz durumdadır. Ortalama yüzde 35'lik bir nüfus evsiz durumdadır"

İfadelerine yer verilerek, Yüksekova'daki yıkımın 2011 Van Depremi'nden daha ağır olduğu belirtilmiştir.

Yüksekova

Yüksekova

Yüksekova

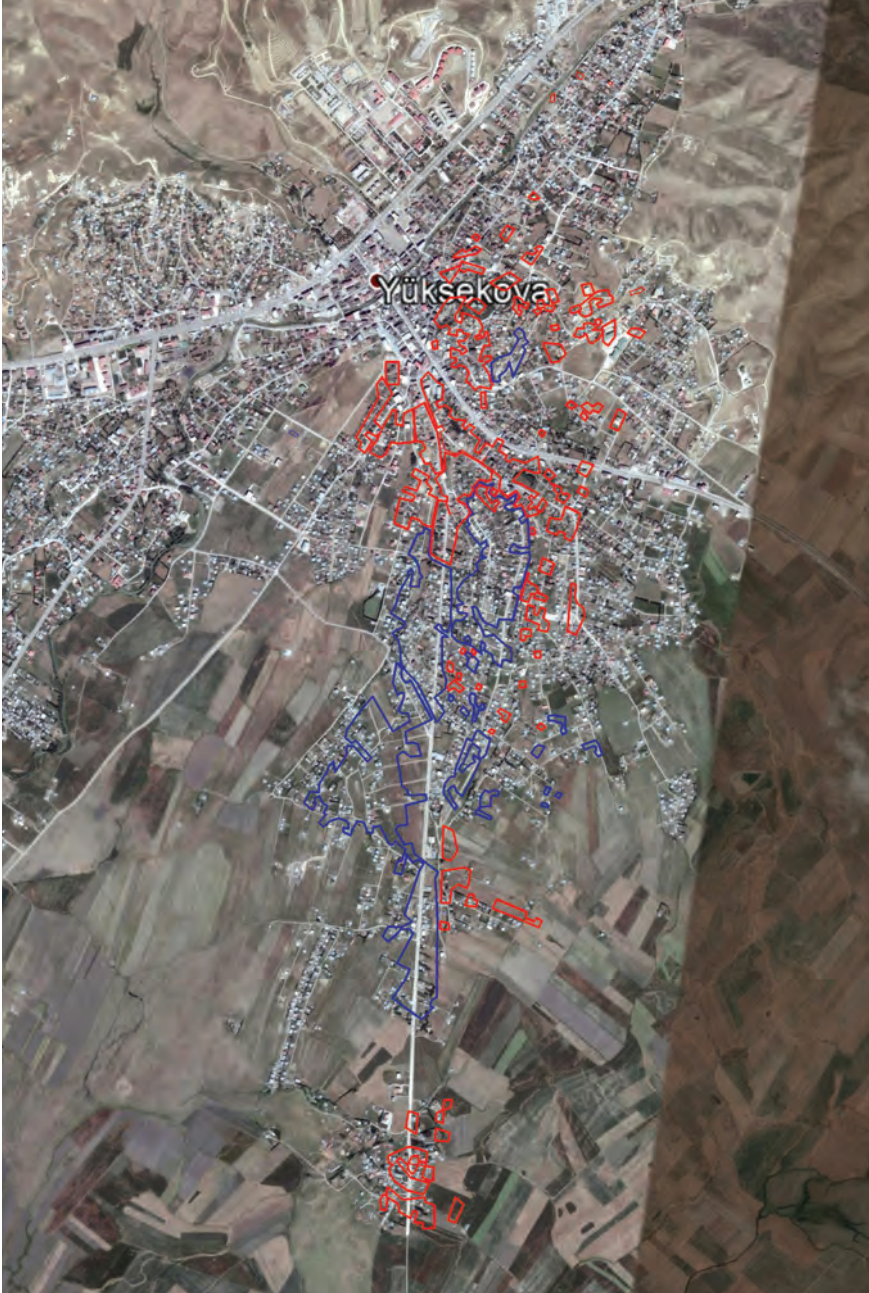
Yüksekova

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

29.06.2015 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM

Yıkılan Yapı Sınırları ————
Hasarlı Yapı Sınırları ————

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

19.05.2016 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM

Yıkılan Yapı Sınırları ————
 Hasarlı Yapı Sınırları ————

07.08.2018 tarihli uydu görüntüsü
Hakkari/YÜKSEKOVA

Akalin

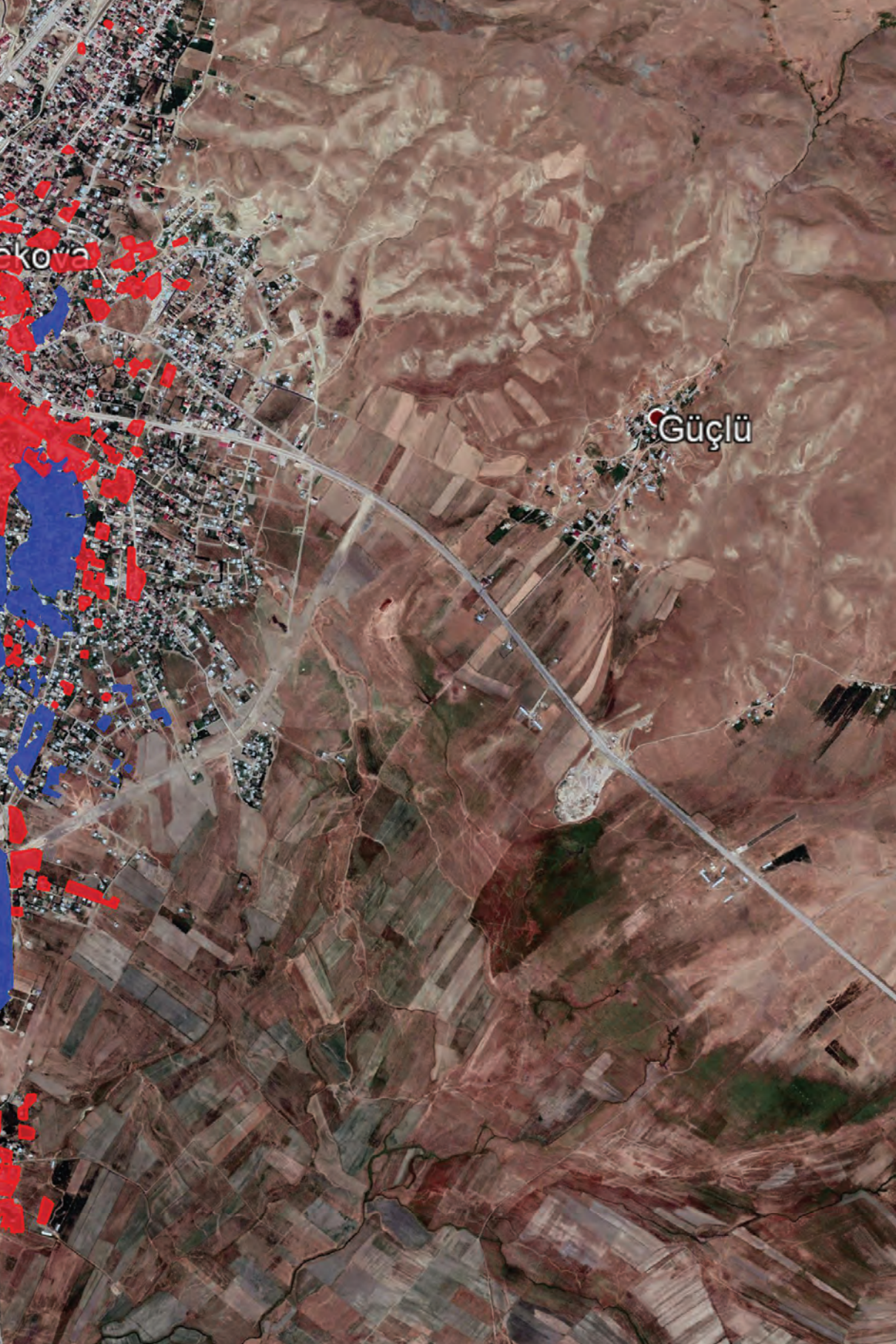
Yüks

GÖSTERİM

Yıkılan Yapılar Alanı

Hasarlı Yapılar Alanı

Vezirli

kova

Güçlü

GÖÇ

Yıkılan kentlerin tümünde göç yaşandığı toplumsal bir gerçekliktir. Bütün bu süreçte savaşın yaşandığı yerleşim yerlerinden yaklaşık 400.000 kişinin zorla yerinden edildiği görülmüştür.

Çatışmaların yaşandığı kentlerde yapısal yıkımlarla birlikte psikolojik, sosyal ve ekonomik sorunların da yaşandığı görülmüştür. Özellikle yaşlılar, çocuklar ve kadınlar bu sürecin en büyük mağdur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum sonucunda kadın ve çocukların ciddi travmalar geçirdiği gözlenmiştir.

Bu bölgelerde göçlerin genelde Diyarbakır, Van, Batman gibi il ve komşu ilçe merkezlerine doğru gerçekleştiği görülmektedir. Göç sırasında yurttaşlar yaşamışlıkları ve anılarının yanında sahip oldukları en temel eşyalarını dahi alamamış olmaları travma ile birlikte yoksullaşma ve mülksüzleşmelerine de yol açmıştır. Göç edenlerin büyük bir bölümü toplu şekilde kiraladıkları evlerde çok zor koşullarda alt yapısı olmayan mekanlarda yaşamak zorunda kaldığı görülmüştür. Yine göç bölgelerinde çocuklar uzun bir süre eğitimlerinden de mahrum kalmışlardır. Savaşın, çatışmanın bir bütünen yaşamı etkilediği bir yıkım süreci olduğu tam anlamıyla görülmüştür.

**Aşağıdaki göç haritası GABB
(Güney Doğu Anadolu Belediyeler Birliği)
tarafından hazırlanıp yayınlanmıştır.**

